

Leto XVIII. Stev. 149
DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Zahvala predsednika republike

Predsednik republike Josip Broz - Tito je prejel ob rojstnem dnevu več tisoč voščil in številne darove zastopnikov vseh in republikanskih organov ljudske oblasti, organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva in Zveze komunistov Jugoslavije, s sestankov volivcev ljudskih odborov posameznih mest in vasi, od članov JLA in LM, od uprav, skupščin, konferenc in akademij, raznih organizacij in ustanov, delovnih kolektivov in zadrug, kolektivov jugoslovanskih diplomatskih zastopstev na tujem in tujih diplomatskih zastopnikov pri nas ter številnih častilcev iz države in tujine.

Predsednik republike se najpriserneje zahvaljuje za vsa poslana voščila in darove.

Iz kabineta predsednika republike

Čestitka predsednika Tita ob italijanskem narodnem prazniku

Predsednik republike Josip Broz Tito je ob italijanskem narodnem prazniku poslal predsedniku italijanske republike g. Luigi Einaudiju naslednjo čestitko: »Prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje prisrčne čestitke ob narodnem prazniku Italije.«

Sekretar Socialistične stranke Indonezije pri predsedniku Marinku

Ljubljana, 1. junija. Danes je prišel v Ljubljano sekretar Socialistične stranke Indonezije Sitorus, ki je obiskal organizacijskega sekretarja Zveze komunistov Slovenije Vido Tomšič in predsednika Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije Miho Marinka.

Mijalko Todorović pri Stefanopulosu

Atene, 1. jun. (Tanjug.) Član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović in jugoslovanski veleposlanik v Grčiji Radoš Jovanović sta danes popoldne obiskala grškega ministra zunanjih zadev Stefanopulosa. V daljšem razgovoru z grškim ministrom zunanjih zadev so se pomenili o svetovnem položaju, posebno o stikih med obema državama.

Socialistična internacionala se je lotila vprašanja Trsta zelo enostransko

je dejal v svojem predavanju Vladimir Dedijer

Ljubljana, 1. junija. Nocoj ob 18. uri je na povabilo Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije ljudski poslanec Zvezne skupščine tov. Vladimir Dedijer v veliki dvorani hotela Union predaval o načelih sodelovanja v mednarodnem delavskem gibanju.

Potem, ko je navedel načela sodelovanja s posameznimi socialističnimi strankami na Zahodu, se je Vladimir Dedijer dotaknil odnosov med Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije in Socialistično internacionalo. Tu je posebej govoril o sklepu Internacionalne, da bi ustanovili komisijo, ki bi proučila vprašanje Trsta. Pri tem je med ostalimi tudi rekel: »Na naše javno mnenje je napravil ukrep Socialistične internacionalne glede ustanovitve komisije za vprašanje Trsta zelo negativen vtis. Socialistična internacionala se je lotila tega meddržavnega vprašanja med Jugoslavijo in Italijo zelo enostransko, izključno ob upoštevanju koristi ene svoje članice, Saragatove socialistične stranke Italije. Zlasti niso vprašali Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije niti Zveze komunistov po mnenju, če bi bilo treba to komisijo sploh ustanoviti ali ne in kakšno je njuno splošno mnenje o tem. Ko pa je bila komisija že imenovana, so enostransko zaslišali samo eno stran, in sicer italijansko, dočim od Jugo-

Svetozar Vukmanović-Tempo o najvažnejših gospodarskih vprašanjih

Ukrep, ki preprečuje naraščanje cen, podpira graditev stanovanj in odpravlja privilegije v plačah - Višina otroških doklad se za sedaj ne bo spremenila - Podjetja bodo razpolagala z delom deviz

Beograd, 1. junija. Danes je razložil Svetozar Vukmanović-Tempo, predsednik odbora za gospodarstvo pri zveznem Izvršnem svetu, v dvournem razgovoru z zastopniki domačega tiska in radia najbolj aktualne gospodarske probleme in odgovoril na vprašanja novinarjev. Največji del razgovora so posvetili uredbi o davku na sklad plač, ki je bila nedavno sprejeta in jo sedaj izvajajo, a je naletela pri številnih podjetjih na različne komentarje in na dokaj širše nerazumevanje.

Uredba je bila izdana zato, ker opažamo stalno težnjo po naraščanju kupnih fondov od začetka letošnjega leta brez sočasne povečanja blagovnih fondov, se pravi, brez povečanja proizvodnje blaga za široko potrošnjo.

Eden izmed ciljev nove uredbe je prav ta, da prepreči naraščanje skladov za plače in s tem vpliva na znižanje cen. Razen tega je namen uredbe, da se pridobe večja finančna sredstva za gradnjo stanovanj, ki jih zelo primanjkuje v vseh mestih, pa tudi pri podjetjih. Plačni skladi namreč otežujejo potrošniški trg v žepu spekulantov, zato se cene navadno višajo v obdobju delitve presežkov iz sklada za plače. Ta sredstva pa bi bila zelo pomembna, če bi jih uporabili za gradnjo stanovanj. To je treba razumeti, zato uredba tudi določa, da lahko občina uporabi sredstva, ki jih dobi z davki, za lastne potrebe. Ob pravilnem izvajanju uredbe bo imelo mestno prebivalstvo resnične koristi, v žepih spekulantov pa se bo nabralo manj denarja.

Uredba je zadelo posamezne industrijske panoge, posebno tiste, ki so imele v starem, administrativnem sistemu prednost zaradi večjih plačnih skladov (v glavnem premovalniki, metalurgija in še nekatere druge panoge), ker je v teh panogah primanjkovalo delovne sile, ki so jo želeli pridobiti z višjimi plačami. Zaradi tega so prišla ta podjetja in panoge v privilegiran položaj glede na druga podjetja in pa-

noge. To je nezdružljivo z našim gospodarskim sistemom. Zares ni mogoče zviševati življenjske ravni vseh delovnih ljudi, če bi še nadalje umetno dajali prednost določenim podjetjem ali panogam na račun delavcev v drugih podjetjih. Zato uredba ukinja te privilegije kot neupravičeni ostanek starega sistema, zato se njeno delovanje tudi najbolj čuti prav v teh panogah in podjetjih.

Uredba jasno določa, da okrajni odbori, mestni odbori in občinski odbori lahko zvišajo plače do 20 odstotkov, niso pa tega dolžni storiti.

Ni nekaj stvari, ki jih uredba ni dobro uredila. Primer: Montažna podjetja smejo zvišati plače za 5 odstotkov, projektantska pa ne. Vzrokov za to ni. Tov. Vukmanović meni, naj tisk začne razpravljati o takšnih podrobnostih v uredbi.

SOCIALNE DAJATVE NE SMEJO ZAVIRATI GOSPODARSKEGA RAZVOJA DRŽAVE

Glede socialnih dajatev je Jugoslavija v primerjavi z drugimi deželami prva na svetu. Naravno je, da socialistična država podpira tiste, ki so potrebni pomoči. Nastane pa drugo vprašanje: koliko so vse te dajatve upravičene in koliko more naša država v današnjih razmerah obremeniti družbo s socialnimi dajatvami, ne da bi bil zaradi tega splošni napredek počasnejši, in ne da bi se razvijal parazitizem. Pogosto so deležni socialnih dajatev tudi ljudje, ki jim niso nujno potrebne, hkrati pa se dogaja, da jih ne dobe tisti, ki imajo vso pravico.

ZAOSTANKI V DAVKIH NEPOSREDNO VPLIVAJO NA NARAŠČANJE CEN

Nekateri menijo, da morajo sedaj, po ukinitvi odkupov, po reorganizaciji zadrug itd. odpasti tudi vsi administrativni ukrepi na vasi in celo davki. To je eden izmed vzrokov, zakaj je pobiranje davkov zapostavljeno. Doslej

je bilo plačanih le 50 odstotkov davkov. To povzroča našemu gospodarstvu veliko škodo. Drugi vzrok je v pomankljivosti davčnega sistema. Kmet namreč nikoli ne ve natančno, koliko davka ima, ker je to pač odvisno od ugotovitev davčne komisije.

Davčni zaostanki neposredno vplivajo na naraščanje tržnih cen, ker kmetje ne čutijo potrebe, da bi prodajali pridelke, niti sedaj ne sklepajo pogodb za prodajo pšenice. Ugotovili smo, da je po vaseh še precej pšenice, ki je niso pripeljali na trg, čeprav smo jo morali uvažati.

V več primerih smo ugotovili, da kmetje žita niso pripeljali na trg, čeprav so ga imeli, mi pa smo ga morali kupovati v tujini. Vsak mesec smo plačali samo za pšenico po deset milijonov dolarjev, ves naš izvoz pa je znašal 15 do 20 milijonov dolarjev mesečno. Mnogo smo morali žrtvovati za prehrano prebivalstva, kmetje pa niso pripeljali dovolj žita na trg. Dolgujejo 4 do 5 milijard davkov, zato so pa narasle cene tudi drugim kmetijskim pridelkom.

Zdaj smo določili, da kmet lahko proda pšenico po 23 din kilogram, izročil pa jo bo avgusta. To se pravi, da kmet lahko pride do denarja in da plača davke, toda samo tisti, ki ne namestijo spekulirajo, bo to tudi storil. Zdaj pripravljamo nov žitni režim. Zagovarjamo stališče, da pri žitu ne more biti nobenega zaslužka v breme potrošnikov.

Nastaja vprašanje, kakšne cene bo imelo žito. Mislim, da je edino pravilno, če bo cena pod 23 din, ker bi višja cena dajala prednost tistim, ki z državo ne bodo sklenili prodajnih pogodb.

PRIPRAVE NA SPREMEMBO PREDPISOV O DEVIZAH

Današnji sistem deviznega poslovanja je posledica gospodarskega položaja, toda glede na nujnost razvoja predelovalne industrije in njene proizvodnje bo treba podjetjem zagotoviti višje zneske deviz, s katerimi se bodo oskrbela s surovinami za delo. Po predpisih, ki jih pripravljamo, bodo podjetja razpolagala povprečno s 30 odstotki deviz. Seveda je ta odstotek za posamezne panoge različen, prav tako pa bo spremenjeno tudi obdavčevanje tečajnih razlik.

Pri današnjem sistemu ne kaže ostati, ker že zavira proizvodnjo. Tovariš Vukmanović je govoril še o proučevanju naše trgovine in o njenem mestu, o malomarnem odnosu do ključnih objektov, ki jih je treba letos dograditi, o drobljenju investicijskih sredstev ter o njihovi uporabi za komunalne in podobne potrebe.

ODLOK

vrhovnega poveljnika oboroženih sil FLRJ
o ukinitvi funkcije političnega komisarja

Funkcijo političnega komisarja so v naši armadi vpeljali že ob njeni ustanovitvi. V razmerah, ki so bile med NOB in ljudsko revolucijo ter v povojnem razdobju, med sistemom dvostarešinstva, je politični komisar pri poveljstvu in vodstvu edinic po šolah in ustanovah čval enotnost vojaške in politične linije, mobilizacijo množic v borbi, krepitev bratstva in enotnosti in neprestan proces ustvarjanja ljudske armade.

Politični komisarji so med NOB in ljudsko revolucijo ter po vojnem razdobju častno izpolnili svojo veliko in odgovorno vlogo pri ustvarjanju in izgraditvi naše armade. Oni so bili več kot eno desetletje neutrudni borci za izgraditev revolucionarnega in patriotskega lika vojaka in starešine naše ljudske armade.

Zdaj je armada po zaslugi naših vojaških kadrov zrasla v močno oboroženo silo. Dosegla je tudi visoko stopnjo poveljevanja. Delo pri politični in prosvetni vzgoji je treba še dalje izpopolnjevati. Glede na to in z ozirom na dejstva:

— da Jugoslovanska ljudska armada stoji kot trdno orodje socialističnih sil pri izgraditvi socialistične Jugoslavije enotna, kreпка in pripravljena braniti svobodo in neodvisnost domovine, izgraditev socializma in mirno ustvarjalno delo naših narodov,

— da se je prekaljeni vojni kader šolal v vojnih akademijah, oficirskih šolah in tečajih ter si pridobil zanesljivo strokovno izobrazbo, visoko politično zavest in kulturo,

— da organi za politično in prosvetno vzgojo ostanejo še nadalje v vseh edinicah, šolah in edinicah Jugoslovanske ljudske armade kot stalni organi poveljstva za idejno politično in kulturno vzgojo vojakov in starešin,

— da se z uvajanjem enostarešinstva na današnji stopnji razvoja armade dviga enotnost misli in akcije na višjo raven ter kvalitetno dviga poveljevanje vseh stopenj, ker se s komandantom in komandirjem doseže enotna odgovornost za celotno stanje v edinicah

odrejam

1. da se ukine funkcija političnega komisarja v vseh edinicah, šolah in ustanovah Jugoslovanske ljudske armade, kjer je do zdaj bila,

2. da se ustanovi funkcija pomočnika komandanta za politično-prosvetno vzgojo, državnih sekretariatov za narodno obrambo po naj izdelala novo formacijo organov za politično in prosvetno vzgojo v skladu s potrebami vseh treh oblik oboroženih sil,

3. da pristojni organi državnega sekretariata za narodno obrambo prevzamejo personalne in druge ukrepe za izvajanje te uredbe.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ
Maršal Jugoslavije
Josip Broz Tito

Danes se bo začela revizija solunskega procesa

Danes se bo ob osmih zjutraj začel pred vrhovnim sodiščem Srbije nenavaden sodni proces. Ponovili bodo sodni postopek, ki je bil zaključen že pred 36 leti v Solunu, v zaledju, v predzadnjem letu prve svetovne vojne, ko je bila zavezniška zmaga že pred durmi. Takrat so bili obsojeni na smrt ali daljše zaporne kazni generalštabni polkovnik Dragotin Dimitrijević-Apis in njegovi tovariši. Obtožili in obsodili so jih zaradi izdajstva, češ da so kot člani tajne organizacije »Zdržižev ali smrt« pripravljali prevrat v deželi in poizkušali

atentat na tedanjega regenta Aleksandra.

Danes bodo ponovno sodili Radoja Lazića. Se enkrat bodo prečitali obtožbo državnega tožilca vojaškega sodišča za oficirje vojaško sodnega podpolkovnika Vojislava Vesovića z dne 15. marca 1917. leta. Namesto izjav ustreljenih in umrlih oficirjev bodo prečitali stenografske zapiske njihovih izjav pred vojnim sodiščem za oficirje v Solunu. Samo Radoje Lazić bo lahko govoril in dal nove izjave. Poleg njega bodo pričale tudi še žive priče. Kot je pokazala preiskava, bodo lahko povedali marsikaj novega.

Resnica o dogodku v Solunu 1917. leta, ki jo bodo hitro spoznali, bo pomagala odstraniti težko zgodovinsko krivico do obtoženih rodoljubov ter poleg tega hudo obtožila organizatorje monstruoznega procesa, ki bo, kot se zdi, presegal celo znano Dreyfusovo afero.

Seja Izvršnega sveta LR Srbije

Izvršni svet Srbije je imel včeraj pod predsedstvom Petra Stambulića sejo. Na njej so določili načela, po katerih bodo sestavili predpise o izpolnjevanju Zakona o kmetijskem zemljiškem skladu za to republiko. Svet je ta načela proučil in sklenil ustanoviti v Vojvodini in na Kosmetu komisije za izpolnjevanje zakona o kmetijskem zemljiškem skladu. Člane komisije bosta določila Izvršni svet Vojvodine in Oblastni ljudski odbor Kosove in Metohije.

Izvršni svet LR Srbije je tudi sklenil razveljaviti naredbu Sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko o dokladah uslužbencem, ki delajo v zdravstvenih ter prosvetnih in znanstvenih ustanovah Medicinske visoke šole v življenju nevarnih razmerah. Vprašanje njihovih doklad bo urejeno s predpisi zvezne uredbe o položajih in plačah uslužbencev v državni službi. Izvršni svet LR Srbije je sprejel tudi uredbo o spremembah stopnje akumulacije v proizvodnji in predelavi olja ter v kovinski, kemični, tekstilni in živilski industriji.

Doktorska disertacija »Solunski proces 1917«

Včeraj dopoldne je zagovarjal sodelavec Zgodovinskega inštituta Srbske akademije znanosti Milan Zivanović doktorsko disertacijo »Solunski proces 1917«. Predsednik komisije je bil akademik Moša Pi-jade, člani pa akademiki dr. Viktor Novak, dr. Borislav Blagojević, dr. Milan Bartoš in dr. Jovan Djordjević.

Teza, ki jo je zagovarjal kandidat Milan Zivanović, obsega skupaj z dokaznim gradivom okrog 2000 strani. Kakor je pomembna zaradi tega, ker je prispevek k mladi znanstveni panogi — sodobni zgodovini — in ker obravnava srbsko zgodovino za dinastije Karadjordjevičev, prav tako je aktualna glede na obnovo solunskega procesa, ki se je danes začel v Beogradu. Gradivo, ki ga je kandidat uporabil za obdelavo solunskega procesa, je nabiral 20 let.

Včeraj dopoldne je prispel v Ljubljano ljudski poslanec, sekretar komisije za zunanjepolitična vprašanja pri Centralnem komiteju ZKJ Vlado Dedijer. Tovariš Dedijer je prispel na povabilo Glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije in bo predaval v Ljubljani in Mariboru o aktualnih zunanjepolitičnih vprašanjih. Z njim je pripotoval sekretar Izvršnega sveta Ljudske skupščine FLRJ tovariš Veljko Zeković, hkrati pa tudi direktor »Borbe« Veljko Vlahović in glavni urednik Dušan Blagojević, da prisostvujejo svečanemu sprejemu v hotelu »Bellevue« ob začetku izdajanja »Borbe« v slovenščini. — Na sliki tovariši Dedijer, Vlahović in Blagojević s člani ljubljanske redakcije na železniški postaji. — Na drugi strani prinašamo intervju s tovarišem Dedijerom o njegovi knjigi o Titu, ki bo v kratkem izšla v slovenščini.

Generalpolkovnik OTMAR KREČIČ

Ob ukazu vrhovnega komandanta o ukinitvi funkcije političnega komisarja v Armadi

Ukaz vrhovnega komandanta oboroženih sil Federativne ljudske republike Jugoslavije o ukinitvi funkcije političnega komisarja v enotah, ustanovah in šolah naše Armade je nov ukrep v procesu in naporih za utrditev naših oboroženih sil. Odlok o ukinitvi funkcije političnih komisarjev je rezultat visoke razvojne stopnje naše ljudske Armade, njenih enot, šol in ustanov, rezultat čvrste notranje strukture in organizacije. Ta ukrep je plod trdne moralno-politične enotnosti, visoke politične zavesti vsega voditeljskega kadra, plod trdne monolitnosti borcev in starešin.

Odlok o ukinitvi političnih komisarjev v naši Armadi ni samo posledica dejstva, da imamo močno in moderno Armado, organizacijsko trdno z izdelanim komandnim sistemom, z visoko socialistično in patriotsko moralno, marveč izvira tudi iz razvojne stopnje naše socialistične stvarnosti in iz dejstva, da je Jugoslovanska ljudska armada danes zanesljivo jamstvo in steber naših narodov v nadaljnji borbi za zgraditev socializma, za mirno, ustvarjalno delo naših narodov, za svobodo in neodvisnost Jugoslavije.

Političnim komisarjem sta naložila Komunistična partija Jugoslavije in tovariš Tito velike dolžnosti, polne odgovornosti. Politični komisarji so med osvobodilno vojno in ljudsko revolucijo, tako med vstajo kot po vojnem obdobju poštrevovalno utrjevali Armado, častno in z veliko odgovornostjo izpolnjevali vse naloge in prispevali velik delež k nastanku, rasti in utrditvi naših oboroženih sil.

Politični komisarji so bili v vojski zastopniki ljudstva in, kot pravi tovariš Tito v pismu makedonskim tovarišem: »Politični komisar je delegat Partije v vojski.«

Naša Partija, ki je organizirala leta 1941 upor in osvobodilno borbo, je imela pred seboj cilj: dvigniti in voditi vse narode naše dežele v veliki osvobodilni boj, osvoboditi domovino okupatorjev in domačih izdajalcev ter v tem boju proti staremu, protiljudskemu, reakcionarnemu izbojevati oblast delovnih ljudi in novo družbeno ureditev. Ta revolucionarni program in smotri, ki si jih je zastavila naša Partija, so postali program vseh osvobodilnih narodov Jugoslavije. Delovni ljudje naše dežele so se iz dneva v dan prepričevali ob velikih delih Partije, da je Partija edina, ki more osvoboditi deželo in popeljati ljudstvo k resnični svobodi. Za ta partijski program se je bilo treba

vztrajno boriti. Prve partizanske enote, odred, naše proletarske brigade, kasneje pa tudi voje enote, z drugimi besedami, oborožene sile so bile med vojno glavna opora osvobodilnega boja ljudske revolucije in naše Partije. Zato sta Partija in vrhovno vodstvo uvedli v prvem vojni, četi ali partizanskem odred, pozneje pa v vseh enotah naše Armade ob funkciji komandirja in komandanta tudi funkcijo političnega komisarja. Življenjske koristi delovnega ljudstva, koristi vstaje in širok razmah osvobodilnega boja so zahtevali že v prvih enotah oboroženih sil naše ljudske revolucije obstoj take ustanove, take funkcije, ki bo v specifičnih, zapletenih razmerah tako notranjega kot mednarodnega položaja in v posebnih razmerah naše osvobodilne vojne z delom, navedom in odgovornostjo zagotavljala izvajanje politične linije naše Partije in ljudske fronte.

Zaradi ugleda naše Partije in izbere kadrov, predanih delovnemu ljudstvu, so bili politični komisarji skupaj s komandanti in komandirji druga enota. Neutrudno so se borili za bratstvo in enotnost agitirali in propagirali so vzvišene smotre naše Partije in narodnoosvobodilnega boja. Utrjevali so politično zavest borcev in voditeljev, poglobljali nerazdruženo vezi med Armado in ljudstvom, borili se za pravilne, samo revolucionarne Armadi lasne odnose med po-veljniki in boreci, med podrejenimi in nadrejenimi, bdeli nad njimi in jih varovali. Z borbo za trdno disciplino so vnašali politični komisarji v Armado politično zavest in spoznanje ter jo tako dvigali na še višjo stopnjo. Budno so varovali naše enote pred slehernim poskusom vtiho-tpljanja sovražnikov ali sovražnih vplivov v vrste naše narodnoosvobodilne vojske ter spodbujali k čujednosti slehernega borca in povejnika.

Politične komisarje je vzgajala naša Partija, zato so v enotah utrjevali visoko moralna, človečanska načela, domovinsko zavest, hrabrost in pogum, poštenost in tovarištvo, skromnost in prizadevnost. Skupno s komandanti in komandirji so politični komisarji napadali na čelu svojih enot ter skupno s komandanti in komandirji vodili in vzgajali enote, predvsem z osebnim zgledom.

Povojna vloga političnih komisarjev ni bila nič manjša. Velikansko področje dela za zgraditev naše vojske je padlo na ramena političnih komisarjev. Tudi v tem obdobju življenja in rasti naše ljudske vojske so imeli naši politični komisarji veliko in pomembno vlogo. Z neutru-tiljnim delom noč in dan za politično in prosvetno vzgojo, v zvezi z mnogimi organizacijskimi in gnotnimi vprašanji so zvesto delali in delovali pri klesanju novega lika starešine in vojakov ljudske, revolucionarne, socialistične vojske ter budno svallnjeno čistost in moralno politično enotnost.

V tem, osemletnem, povojnem obdobju je naša ljudska vojska zrastle v močan instrument naše stvarnosti, naše, socialistične domovine, enotna in čvrsta, monolitna in neprobojna, pripravljena braniti in ubraniti svobodo in neodvisnost Jugoslavije, nadaljnjo graditev socializma, bolj-šo in lepšo bodočnost naših narodov s svojo silo in organiziranostjo, z vi-

soko moralo, strokovnimi vojaškimi kadri in z visoko politično zavestjo oficerske sestave je močna garancija delovnega ljudstva naše dežele v njegovem boju za nove uspehe in za mirno ustvarjalno delo. Našo ljudsko vojsko cenimo zdaj kot močan činitelj mira na vsem svetu vsi, ki jim je mir pri sreju.

V naši državi napreduje graditev socializma. VI. kongres Zveze komunistov je obrnil nadaljnjo razvojno pot. Naša ljudska vojska, ki je orožje delovnega ljudstva Jugoslavije in instrument socialističnih sil naše dežele, se mora prav tako razvijati in napredovati. Armada mora biti vedno izraz moči in napredka socialistične Jugoslavije.

Na že doseženih trdnih temeljih mora Armada še dalje razvijati svoj notranji sestav in organizacijo, nadalje graditi ter izpopolnjevati metode in sistem poveljevanja, še bolj izboljšati strokovne sposobnosti starešin in ideološko-politično in prosvetno še bolj vzgajati starešine in vojake.

Zadnji ukaz našega vrhovnega komandanta maršala Tita o uvedbi enotnega starešinstva v naši Armadi je velik korak naprej v graditvi naših oboroženih sil. Ta ukaz bo na sedanjih stopnji visokega razvoja Armade še bolj utrdil enotnost nazorov, misli in akcije. Dvignil bo kakovost in odgovornost poveljevanja na vseh stopnjah in izboljšal celotni položaj v enotah, šolah in ustanovah.

Naši politični komisarji, ki so bili poštrevovalni med vojno pri ustvarjanju in graditvi Armade, ki so posvetili vse svoje sile in znanje za graditev močne obrambne oborožene sile naše socialistične domovine in ki so častno ter z brezmejno ljubeznijo opravičali svoje posle in tako opravičili zaupanje ljudstva, naše Partije in tovariša Tita, bodo opravičili to zaupanje tudi v prihodnjem delu z opravljanjem

Opozorilo bivšim ujetnikom in internirancem v Nemčiji

Opozorjamo bivše ujetnike, iz političnih in drugih razlogov izgnane, civilne internirance, prisilne delavce in vse, ki so se med vojno prisilno mudili v Nemčiji, pa so se do 1. julija 1946 vrnili v domovino in prinesli s seboj nemške marke, da bo na temelju zakona, ki je bil objavljen v Nemčiji, vsak povratnik lahko zamenjal največ 500 RM. Povratniki so nemške marke večidel že izročili Narodni banki ali Uradu za zaščito jugoslovanskega premoženja na tujem. Kdor pa tega ni storil, naj čimprej pošlje nemške marke Uradu za zaščito jugoslovanskega premoženja na tujem, Beograd, Tavorska ulica št. 2. Po zamenjavi in prenosu bodo lastniki RM dobili protivrednost v dinarjih.

Državni sekretariat za posle proračuna in državne uprave

Pravoslavni duhovniki se hočejo včlaniti v Socialistično zvezo

Čačak, 1. junija. — Na nedavnem občnem zboru članov združenja pravoslavni duhovnikov s področja Trnavskega namestištva so ugotovili, da so odnosi med cerkvijo in ljudsko oblastjo zadovoljivi in da je treba še nadalje krepiti sodelovanje duhovnikov z zastopniki ljudske oblasti. Duhovniki so prav tako enodušno sklenili predlagati združenje pravoslavni duhovnikov, naj bi se ta organizacija včlanila v Socialistično zvezo delovnega ljudstva.

svojih novih funkcij, oboroženi s trdnim strokovnim vojaškim znanjem.

Vsa poveljstva in starešine naše ljudske Armade se zavedajo, kakšen pomen so imele, imajo in bodo imele naše oborožene sile pri čuvanju mirnega in ustvarjalnega dela naših narodov in pri njihovih naporih za graditev socializma, v obrambi svobode in neodvisnosti socialistične Jugoslavije. Tudi v bodoče bodo na podlagi že doseženih uspehov in rezultatov še bolj neutrudno, predano in budno opravičali strokovne vojaške posle, organizacijsko utrjevali oborožene sile in krepili moralno-politično enotnost ter politično zavest starešin in vojakov, kajti, kakor je rekel tovariš Tito v svojem pismu V. mestni konferenci Zveze komunistov Srbije za Beograd: »Brez neprestanega in vztrajnega utrjevanja socialistične zavesti, brez nenehne borbe proti ostankom starih nazorov ne moremo pričakovati hitre zmage socializma niti v gospodarstvu niti v kulturi niti v splošni preobrazbi sploh.«

Predsednik republike sprejel predstavnike grafičarjev

Beograd, 2. junija Včeraj ob 10. je predsednik republike in Belem dvorcu sprejel predstavnike grafičarjev iz vse države, ki jih je vodil predsednik Centralnega odbora sindikata grafičarjev Veljko Brkić. V delegaciji so bili predstavniki republiških društev grafičarjev, predstavniki delovnih kolektivov grafičnih podjetij »Jugoštampe«, »Omladine«, »Borbe«, »Zavoda za tiskanje bankovcev«, »Ljudske pravice« in drugih kolektivov. Vodja delegacije je predsednika republike pozdravil in mu čestital k rojstnemu dnevu. Delegacija je izročila predsedniku republike več lepih daril.

Predsednik republike se je pristržno zahvalil za pozdrave in darila. S člani delegacije se je pogovarjal podrgno uro. Pojasnil so mu razna vprašanja in potrebe s področja svojega dela, ki bi jih bilo treba urediti, da bi se lahko naša grafična industrija razvijala v istem tempu kakor ostale industrijske panoge ter še več prispevala k splošnemu razvoju našega kulturnega življenja.

Slavnostna prireditev ob Tednu matere in otroka

Ljubljana, 1. junija. — Včeraj zvečer ob osmih je bila v Mestnem gledališču slavnostna prireditev za Teden matere in otroka. Navzoče žene, predstavnice ljudske oblasti, množičnih organizacij in druge goste je pozdravila predsednica Zveze prijateljev mladine Ljubljane tov. Ada Klanjškova. Med drugim je v svojem govoru dejala, da je družina kot osnovna in najvažnejša družbena celica središče zanimanja naše ljudske oblasti. V Tednu matere in otroka dobita prav skupna odgovornost in skrb roditeljev in družbe do vzgoje mladega rodu svoj zunanji videz in poudarek. V nadaljevanju je dejala, da se šolski odbori, še posebej pa Društva prijateljev mladine tr-

SPREJEM OB IZIDU

prve številke

„Ljudske pravice-Borbe“

Ljubljana, 1. junija. Ob izidu prve številke »Ljudske pravice-Borbe« je uredniška lista priredilo sprejem v hotelu Bellevue. Na sprejemu so bili številni politični, kulturni in časniški delavci. Udeležili so se ga tudi člani Izvršnega sveta Boris Kraigher, dr. Marijan Breceelj, Boris Ziberl, Jože Rus in Tone Fajfar, rektor ljubljanske univerze dr. Fran Zwitter, direktor »Borbe« Veljko Vlahovič, glavni urednik lista Duško Blagojevič in sekretar komisije za zveze s tujezemstvom pri ZKJ Vladimir Dedijer.

Obisk avstrijskih vinogradnikov

Ljubljana, 1. junija Danes je prispela v Ljubljano 16-članska skupina vinogradnikov in strokovnjakov vinarske stroke iz Avstrije. Obisk je organiziralo Avstrijsko združenje vinogradnikov v sporazumu z Društvom inženirjev in tehnikov iz Celja. Med devetdnevnim bivanjem pri nas bodo gosti obiskali vinogradniške kraje na Štajerskem, Vipavskem, v Brdih, Kopru in Istri. Včeraj so obiskali med drugim tudi državno posestvo Kapela v radgonskem okraju in bili presenečeni nad kvaliteto našega štajerskega vina.

Vodja avstrijskih vinogradnikov inž. Hans Schrott je v razgovoru z našim sodelavcem pojasnil, da se žele na tem obisku predvsem spoznati z našimi uspehi in reorganizaciji vinogradov na zadržni osnovi, da bi sami na licu mesta videli pozitivne izkušnje naših vinarskih zadrug.

Na vprašanje, katere so glavne težave avstrijskih vinogradnikov, je inž. Schrott objasnjal, da

je ta težava predvsem v prodaji vina zaradi zmanjšane domače potrošnje. Se pred vojno, l. 1938, je povprečna letna potrošnja vina znašala 20 litrov na prebivalca. Sedaj pa je znižana na 14 litrov na prebivalca. Veliko vprašanje je nastalo tudi glede agrotehničnih ukrepov. V mnogih krajih, zlasti v hribovitih, kjer je mehanizacija težje uporabljiva in so zato stroški proizvodnje sorazmerno večji, je pereče vprašanje preorientacije na druge kulture. Ravniški predeli, ki imajo boljše pogoje za sodobni način obdelave vinogradov, so znatno pocenili vino in tako nehoti spravili v težaven gnotni položaj proizvajalce iz onih vinogradniških predelov, kjer se je že zdavnaj gojila trta.

V zanjih desetih letih se je proizvodnja precej povečala in znaša danes okoli 1 milijon hektolitrov letno, medtem ko se je cena znižala. Zato, kot je naglašal inž. Schrott, so tudi avstrijski vinogradniki, kot v Sloveniji, vedno bolj zainteresirani za izvoz svojih vin.

»Z maturo se konča šolanje, potem pa se začne študij.« pravijo. Kdo ne bi bil vesel, če je šlo v šoli učenje uspešno h koncu. Tudi absolventi Ekonomske srednje šole v Ljubljani so proslavili slovo od srednješolskega življenja.

Danes je obiskal tov. Vladimir Dedijer naše uredništvo. Ob tej priliki je odgovoril na neka vprašanja našega urednika o njegovi knjigi o Titu, ki bo v kratkem izšla v slovensščini.

»Na misel, da bi napisal to knjigo,« je rekel Vladimir Dedijer, »sem prišel l. 1949, ko sem videl, kako tuji pisatelji prihajajo v Jugoslavijo, zbirajo podatke o življenju tov. Tita, potem pa ali ničesar ne objavijo (razni ruski gostje) ali pa objavljajo nič kaj posebno resnične stvari (nekateri gostje z Zahoda). Že poprej sem bil sklenil, da bom poskušal napisati knjigo o razvoju nove Jugoslavije. To knjigo sem že pridno pisal, potlej pa sem jo povezal z življenjepisom. O svojem sklepu nisem dolgo govoril, marveč sem ga kahal v sebi, nekoga dne pa sem se pomnil z Milovanom Djilasom. ki me je ohrabil. Potem sem odšel k tovarišu Titu in mu razložil svoj načrt.«

KAKO STE ORGANIZIRALI DELO?

»Predvsem sem napravil ogrodje knjige, razdelil vse gradivo na poglavja in v vsakem poglavju napisal po eno stran tez. Že poprej sem imel vse, kar je naš tisk objavil o življenju tov. Tita. Iz pisarne tov. Tita sem dobil stenogramne razgovorov, ki jih je imel s svojimi znanci in gosti o

Kako sem napisal knjigo o Titu

svojem življenju. Potlej sem se lotil zbiranja gradiva s terena. Neki moj prijatelj se je odpeljal v Kumrovec in zbral tam razne dokumente, krstni list tov. Tita, prepis spričevala iz osnovne šole, razen tega pa je zbral v Kumrovcu vse, kar je mogel dobiti iz pogovorov s sorodniki in kmeti. Enako sem organiziral zbiranje gradiva iz vseh tistih mest, v katerih je tov. Tito delal in živel: Sisak, Kamnik, Zagreb, Bjelovar, Ogulin, Kraljevica, Smederevska Palanka, iz vseh kaznilnic, v katerih je bil zaprt: Maribor, Lepoglava. Potem sem prepotoval vse te kraje in preverjal dejstva. Nadalje, v »Organizovanom radniku« sem našel članke, ki jih je tov. Tito l. 1926 in 1927 pisal iz Kraljevice in Smederevske Palanke. Posebna vrsta dela so bili pogovori s tovariši in sodelavci tov. Tita...

Prva tri poglavja so bila končana konec l. 1950. Po navadi posameznega poglavja razmožim v deset do petnajst izvodih, vsako poglavje povežem v zvezek, potlej pa to pošljem svojim prijateljem in znancem s prošnjo, naj roko-pis preberejo in povedo svoje pripombe. Pri tem zbiram ljudi različnih sposobnosti, enega, ki

dobro pozna zgodovino, drugega, ki bolj pazi na slog, tretjega, ki ima dar, da opazi, ali je stvar povedana jasno ali ne. Potem, ko dobim mnenja vseh svojih znancev, jih primerjam in napravim sklepe. Navadno dobro polovico pripomb nazadnje sprejemem.

KAKO STE SE POSVETOVALI S TOVARIŠEM TITOM?

»Ko je tov. Tito privolil, sem mu poslal prvo verzijo prvih treh poglavij, potem pa me je povabil na razgovor. Istočasno sem v zasebno beležnico na stroj natipkal vsa vprašanja, ki sem mu jih hotel zastaviti v zvezi s prvimi tremi poglavji. Seveda, pri takšnem delu sem moral zmeraj misliti na čas tov. Tita, toda bil je zelo potrpežljiv z menoj. Podobno sem ravnal tudi pri drugih poglavjih. Prvih poglavij, ki sem jih pisal na podlagi njegovih političnih referatov, mu nisem pokazal, da mu ne bi kratil časa.«

KAKO JE BILO Z OBDOBJEM DETINSTVA TOV. TITA?

»To mi je dalo največ dela, kajti o tem nisem imel tudi najmanj gradiva. Često sem se moral obrniti na tov. Tita. O dnevih svojega življenja v Kumrovcu, o ma-

teri Mariji, o babici Anici Blažičko je pripovedoval s posebno toplino. Ko so tov. Tita spomladaj leta 1951 na Bledu operirali, je naključje naneslo, da sem bil s tov. Djilasom, Kardeljem in Veljkom Mićunovićem pri njem tisk pred operacijo. Po večerji smo še malo posedeli, dokler se tov. Tito ni poslovil od nas in šel k počitku, ker je bila operacija napovedana za naslednje jutro. Tov. Tito je tisti večer dolgo govoril o Kumrovcu, o svoji materi Mariji, zlasti, kako je nekoč ni ubogal, marveč je zbežal na sankanje z razbitim koritom, ki ga je uporabljal namesto sani. Potlej ni smel domov, da ga ne bi našeškala. In pole ure se je pogajal z materjo. Še ure, ko mu je obljubila, da ga ne bo našeškala, je ves premažen prišel v hišo. Tako smo vse tisti večer preživeli v kramljanju. Tov. Tito se je spomnil gladovne stavke v Ogulinu, dalje svojega prijatelja novinarja Jovanovića iz Smederevske Palanke, ki je hkrati s tov. Titom l. 1926 prišel v Zagreb in tam v zaporu podlegel posledicam pretepanja. Ko je napočil čas, da bi se tov. Tito poslovil, je segel tovarišema Kardeljem in Djilasu v roko: bil je vznemirljen, nj se jima upal pogledati v oči, ko da ee

dijo za enotno vzgojo otrok, za enoten vpliv družbe, šole in roditeljev na otroka.

V drugem delu svojega govora pa je tov. Ana Klanjškova prikazala skrb skupnosti za ženo-mater. Dejala je, da je ženskam v Jugoslaviji z ustavnimi zakoni in položajem v javnem življenju dana osnova za njeno enakopravnost. Izkoristiti vse možnosti javnega delovanja pa danes ženam materam, gospodinjam in vzgojiteljicam brani in otežkočata prevelika obremenjenost in zaposlenost. Nakazala je potrebo po razširitvi uslužnostnih podjetij in uvedbo tehničnih pripomočkov za olajšanje njihovih poslov. Poudarila je zlasti to, da vsa ta vprašanja, kako pomagati razbremeniti naše žene, ne smejo ostati

zgolj stvar ženskih organizacij, marveč stvar vseh družbenih sil. Njenemu govoru je sledil pester umetniški program.

Kolektivi in posamezniki vpišujejo posojilo

Ljubljana, 1. junija. — Člani sindikalne podružnice pri Državni založbi Slovenije so se že odzvali pozivu za vpis posojila, ki ga je razpisala mestna občina Ljubljana. Doslej so že vplačali 92.500 din posojila, in to brez kakve predhodnega sestanka ali kakšne posebne agitacije. Podjetje samo pa je podpisalo pol milijona dinarjev posojila.

KAKO JE Z IZDAJO KNJIGE NA TUJEM?

»Doslej so izšle angleška, ameriška in francoska izdaja. Te dni izide knjiga v nemškem, danskem in hebrejskem jeziku. V juniju izide knjiga v španskem jeziku. Pred dnevi sem dobil pismo od italijanskega založnika Mondadorija, da bo knjiga kmalu izšla tudi v Italiji. V septembru izide knjiga v portugalsčini (izdaja v Braziliji). Med letom izide knjiga še v japonskem in burmanskem jeziku ter v esperantu. Pogajam se še z nekaterimi založbami za izdajo knjige v drugih jezikih.

Videli smo, da ste o uvodu knjige pozvali bralce, naj vam pošljejo pripombe in dopolnitve k dejstvom, ki jih navajate o knjigi. Ali se je že kdo odzval?

»Kdorkoli se ukvarja s takšno vrsto pisanja, kakor jaz, se zaveda, da je treba sleherni dejstvo preveriti, zlasti če nima na razpolago dovolj dokumentov. Prve podatke so mi zbirali moji znanci in prijatelji, potlej pa sem osebno prepotoval malone vse kraje in mesta, kjer je tov. Tito živel in delal, da sem preveril posamezne podatke. Zavedam pa se, da bom moral v knjigi še marsikaj dopolniti in precizirati. Odkar je knjiga izšla, sem dobil več pisem, ki jih bom objavil, če bo prišlo do nove izdaje knjige.

Pred vojaškimi razgovori v Atenah

Vojaška delegacija FLRJ odpotovala v Atene

Beograd, 1. junija (Tanjug). — Davi je odpotovala iz Beograda v Atene delegacija JLA na čelu z general-podpolkovnikom Jugom Vučkovićem. Delegacija, v kateri je poleg nekaterih višjih oficirjev JLA tudi general-major Pero Kosović, bo sodelovala pri razgovorih med zastopniki generalštabov Jugoslavije, Grčije in Turčije, ki se bodo začeli 3. junija v Atenah.

Na beograjski železniški postaji so se od jugoslovanske vojne delegacije poslovili vice admiral Srećko Manola, generalna podpolkovnika Zdenko Ulepić in Milan Kuprešanin ter polkovnik Stjepan Veković.

Jutri se bodo v Atenah sestali predstavniki generalštabov Jugoslavije, Grčije in Turčije. To bo prvi sestanek takšne vrste, odkar je začela veljati balkanska pogodba. Takšni sestanki so v duhu pogodbe, ki v uvodu pravi, da so države pogodbenice pripravljene braniti svobodo in neodvisnost svojih narodov in svojo teritorialno nedotakljivost proti sleherni zunanji sili.

Pred sklenitvijo balkanske pogodbe so bili februarja letos v Ankari vojaški razgovori. Ze takrat je bilo doseženo sodelovanje med vojaškimi predstavniki Jugoslavije, Grčije in Turčije. Nenehno poglabljanje tega sodelovanja določata tudi 2. in 3. čl. balkanske pogodbe.

Razgovori v Ankari in njihove sadove navdihuje želja vseh narodov Jugoslavije, Grčije in Turčije, da se upostavi čim tesnejše in čim uspešnejše sodelovanje za obrambo neodvisnosti teh dežel, če bi jih kdorkoli in kadarkoli ogrozil. Zato narodi teh dežel pozdravljajo bližnje vojaške razgovore v Atenah v trdnem prepričanju, da bodo pomemben prispevek k miru na Balkanu, to pa pomeni k miru in varnosti na svetu.

Turška delegacija v Atenah

Atene, 1. jun. (Tanjug). Opoldne je prišla v Atene osemeljska turška vojaška delegacija pod vodstvom generala Selima Sula. Udeležila se bo generalštabnih razgovorov, ki se bodo začeli v sredo, 3. junija.

Mc Millan in Buttler namesto Edena?

London, 1. junija (Reuter). — Zaradi boleznj britanskega zunanjega ministra Edena, ki bo prihodnji petek odpotoval v ZDA, da bi ga tretjič operirali, govore v Londonu o možnosti, da bi ga namesto Churchilla kdo drugi nadomestil v položaju ministra za zunanje zadeve. Pri tem imenujejo sedanjega ministra za stanovanjska vprašanja in komunalna dela Harolda Mc Millana. V vodstvu večine v parlamentu in kot naslednik predsednika Churchilla pa bi mu ugnel nasledovati sedanjega finančnega ministra Richarda Buttlerja, ki je zadnja leta intenzivno sodeloval v vodstvu konservativne stranke. Seveda bo Churchill sam dokončno odločil, ali bo Eden po operaciji le spet sam prevzel svoje dosedanje poslanstvo.

DANES PO SVETU DE GASPERI - iredentistični borec

De Gasperi se je v Vittoriju Venetu pridružil prepotentni Paccardijevi izjavi in Trst ga nič več ne skrbi, ker je bodočnost tega mesta (mišljena je italijanska) zagotovljena. Vztrajni borec italijanske iredente je tam obrnen proti Jugoslaviji, ozknil: »Hrabro, bratje na drugi obali Zibel Trst! Zibela Italija!«

To je torej De Gasperijev jezik sodelovanja in to naj bi bila gesla miru na Jadranu, za katerim čedalje pogosteje demagoško pretaka solze. De Gasperi meni, da si je Trst in cono A dejansko zagotovil in da je zdaj na vrsti cona B.

Takšen jezik iredentističnih skomin nam je že dobro znan, saj ga od sosedov zahodne obale Jadrana poslušamo že zdavnaj, zlasti pogosto pa zadnje čase. S tem jezikom napadno zmeraj kdo izsiljuje Orlando in Sonino n. pr. leta 1919 v Versailles pred svetom starih zahtevala za Italijo Trst, Julijsko Krajino, Reko, Zadarski in Dalmacijski kot »strateške meje« proti Jugoslaviji, češ da od onod »nenehoma preti nevarnost«. Orlando je celo izjavil: »Italija ne bo prepričana, da je njena varnost zagotovljena, če se ne polasti glavnih oporišč na dru-

gi obali.« In v Rapallu je Italija dobila »strateške meje«, da so ji plačali njeno zavezništvo in da bi se čutila varno. Po tridesetih letih pa je prav s teh meja napadla soojega vzhodnega sosedo, o katerem v zgodovini nikoli ni zabeležila, da bi bil kadarkoli Italijo napadel.

Na pariški konferenci l. 1946 je De Gasperi zahteval Wilsonovo črto za mejo proti Jugoslaviji. Po tej črti naj bi največji del Julijske krajine ostal pod oblastjo Italije. In zdaj v Vittoriju Venetu De Gasperi znova omenja Wilsonovo črto iz l. 1919.

Etnična črta pa je priljubljena De Gasperijeva tema, kadar govori o opranjanju STO. De Gasperi je za »nepretrgano etnično načelo«, ki po njegovem mnenju pomeni: Italijanov mesta in vasi med njimi in okrog njih. Po tem načelu bi Italiji ostalo nad 100.000 Slovencev in Hrvatov. v Jugoslaviji pa samo kakih 4000 Italijanov.

»Mi smo vztrajali na etnični črti samo zato, ker pomeni najboljše način, kako bi bilo treba vzpostaviti odnose na Jadranu in politiko dobrega sosedstva,« je rekel De Gasperi v Vittoriju Venetu z resnim glasom.

V Italiji pa je čedalje pogosteje videti gesla in transparente ter slišati klice: »Istria«, »Dalmacija«, »Pulje«, »Reka«, »Zadarski«, »De Gasperi seve ne bi imel vzroka, da bi jutri, če bi sprejeli njegovo »nepretrgano etnično načelo« za STO, ne zahteval, naj bi ga uporabili tudi za vso Istro in Dalmacijo. Ze zdaj se obrača na »brate na drugi obali, naj vztrajajo, ker se Italija krepi in ker je na svetovni tehnični čedalje težja, izsiljuje s članstvom v Atlantskem paktu in v vključitvi v evropsko obrambno skupnost. Treba bo samo počakati, da se reši opranjanje Trsta.

Da bi bolje razumeli prave naklepe italijanskih politikov, je zmeraj dobro gledati, kaj se dogajalo v minulosti. Tako smo v zapiskih iz časov pariške konference l. 1946 naleteli na ozklic demokratskega poslanca Bettiole v italijanskem parlamentu, ko ni bil sprejet De Gasperijev predlog glede meje proti Jugoslaviji. Bettiole je histerično ozknil: »Sprožili bomo val iredentizma, tako da miru v Evropi ne bo!«

Casnik, ki je to objavil, je pripomnil: »Trst je razbil avstrijsko cesarstvo, ki je bilo močnejše od Organizacije združenih narodov.« Ta val se je doignil. Ob obali Jugoslavije pa se bo razbit odbil.

P.S.

Poplava iredentističnih „proslav“ v Trstu

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 1. junija. Tržaški in italijanski iredentisti so pred nekaj dnevi sprožili pravi lov za volivci v obliki raznih italijanskih »patriotičnih« proslav in manifestacij v Trstu. Tako so v Trstu pridobili glavno zborovanje tržaške sekcije italijanskih infanteristov. Na včerajšnjem gostovanju v Trstu, kjer se je srečal na prvenstveni tekmi s tržaško »Triestino« je rimski »Lazio« podaril nedavno ustanovljenemu športnemu društvu »Istria« poseben emblem — zastavo.

Iredentistični tržaški časniki pozivajo prebivalce Trsta, naj obiskujejo brezplačne kinematografske predstave na trgu St. Giusta, kjer prikazujejo film o italijanskih bersarjerih in obnovi italijanske vojske. Tudi skupina ramskih dijakov in profesorjev je te dni obiskala Trst in položila venec na spomenik Tržčanov, padlih v italijanskih osvajalnih vojnah od l. 1918 do 1946. Ob zaključku šolskega leta so iredentisti v nekaterih osnovnih šolah v Trstu organizirali komemoracije v spomin na Italijo »padlih tržaških borcev«.

padlih v italijanskih osvajalnih vojnah od l. 1918 do 1946. Ob zaključku šolskega leta so iredentisti v nekaterih osnovnih šolah v Trstu organizirali komemoracije v spomin na Italijo »padlih tržaških borcev«.

Eisenhowerjeva korejska alternativa

Za Sing Man Rijevo bojaželjnostjo tiče ameriški republikanci. Neugodna perspektiva za konferenco na Bermudih

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 1. junija. V Parizu slede zelo pazljivo, a v nekem smislu tudi z resno zaskrbljenostjo, zaostrovanju krize med južnokorejsko vlado Sing Man Rija in OZN. Kakor je bila z veseljem sprejeta Eisenhowerjeva poslanica, v kateri sponoča Sing Man Rija, da ne bodo niti grožnje niti izsiljevanja odvrnila ZDA od tega, da bi si na Koreji, prizadevale za premirje pod »čestnimi pogoji«. Nasprotno pa je bilo z očitnim nezadovoljstvom sprejeto napadalo in nepomirljivo stališče Sing Man Rija, ki je kategorično odbil Eisenhowerjev drugi poziv vladi v Seulu, naj spremeni svoje sovražno stališče od sedanjih pogajanj v Pan Mun Jomu.

Zaskrbljenosti tukajšnjih krogov ni povzročilo toliko stališče Sing Man Rija, kolikor položaj, v katerem se je sedaj znašel Eisenhower. Položaj je tem težji, ker ima južnokorejska vlada znatne kontingente organiziranih in dobro izvežbanih in oboroženih sil. Seveda južnokorejska vojska ni sposobna uspešno nadaljevati vojno brez ameriške pomoči, toda to ne pomeni, da ne more tvegati nekaj samovoljnih ukrepov, ki ne bi samo kompromitirali sedanjih pogajanj za premirje, marveč bi lahko zelo škodljivo vplivali na nadaljnji razvoj položaja na Daljnem vzhodu, tem bolj, ker seulo vlado očitno podpirajo neki krogi ameriške republikanske stranke. Prav ta okoliščina povzroča težave Eisenhowerju, ki mora izbrati med Sing Man Rijem in OZN.

Nocojšnji »Monde« pravi: »Predsednik Eisenhower stoji pred resno alternativo: če popusti Sing Man Riju, tvega, da bo nevarno omajal solidarnost zapadnih sil in izzval resno nezadovoljstvo v sami Aziji (predvsem v Indiji), če pa ne bo Sing Man Rija zadovoljil, se utegne pomemben del ameriškega republikanskega javnega mnenja ločiti od njega. Vsekakor bo njegov sklep resnega pomena tudi za konferenco na Bermudskih otokih, se-

veda če medtem Eisenhower ne bo prepričal Tafta, da je njegovo stališče napačno.

M. Vitorović

Sing Man Rijevo pogoji

Washington, 1. junija. (Tanjug). Zvedeli smo, da je predsednik vlade Južne Koreje Sing Man Ri zahteval od predsednika Eisenhowerja, naj Južni Koreji zagotovi sporazum o vzajemni varnosti v zamenjavo za popuščanje južnokorejske vlade v vprašanih premirja, o katerem se pogajajo zastopniki združenega poveljstva. Predlagani sporazum naj bi odredjal tudi ameriško vojaško in finančno pomoč Južni Koreji.

Seul, 1. junija. Združeno poveljstvo se na vso moč trudi, da bi prepričalo južnokorejsko poveljstvo, naj se ne podredi morebitnim enostranskim ukrepom Sing Man Rija, če bo podpisano premirje. V skrbeh je predvsem zaradi groženj južnokorejske vla-

de, da bi predsednik Južne Koreje, če bi bilo sklenjeno premirje, ugnel ukazati, naj 16 južnokorejskih divizij napade severnokorejske postojanke ali pa da naj se umaknejo z odsekov, na katerih so sedaj razvrščene in ki merijo kake dve tretjini fronte.

Ameriški varnostni svet

Washington, 1. junija. (United Press). Predsednik Eisenhower je sklical za danes posebno sejo nacionalnega varnostnega sveta. Na seji je zunanji minister Dulles poročal o svojem obisku v državah Srednjega vzhoda in Južne Azije. Dulles in direktor uprave za vzajemno varnost Harold Stassen bosta najbrž razložila načrte za ureditev vrste vprašanj, kakor sta organizacija obrambe Srednjega vzhoda in anglo-egiptovski spor zaradi Sueskega prekopca. Sodiijo, da so na seji razpravljali tudi o krizi na Južni Koreji, ki jo je povzročil Sing Man Ri.

Na občnih zborih se utrjujejo organizacije Socialistične zveze

Medtem ko se nekatere organizacije SZDL še pripravljajo na volitve, so druge že izvolile svoje odbore. V Ljubljani so mnoge organizacije ravno te dni izvolile svoja vodstva. Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih krajev. Celjani so na mnogih volilnih sestankih razpravljali zlasti o sestavljenem delovanju Vatikanu proti našemu ljudstvu, pri čemer so poudarjali svoje ugotovitve, da Vatikanu in njegovim lakajem ni povšeči lojalno sožitje cerkve z državo.

GORNJEGRAJČANI SI ZELIJO LE POLDNIH SESTANKOV

Naš dopisnik iz Gornjega grada, tov. J. T. sporoča, da so tam imeli v zadnjem tednu že tri se-

stanke organizacij SZDL, ki so jih ljudje obiskali v znatnem številu. Na sestanku so ugotovili, da so nekateri dosedanja odborniki malomarno opravljali svoje odborniško delo. Temu primerni sta bili tudi zgolj formalni tajniško in blagajniško poročilo. V odbor so izbrali sveže in bolj delovne moči. Dopisnik dostavlja na koncu, da si Gornjegrajačani želijo sestankov, na katerih bi lahko z nasveti in predlogi učinkoviteje sodelovali z oblastnimi in gospodarskimi organi.

DVE NALOGE SO ZANEMARILI

Z občnega zbora in volitev v odbor vaše organizacije SZDL. Zbirše v okraju Ljubljana-okolica nam pišejo, da je tamkajšnja organizacija SZDL lani zanemar-

jala dve stvari: pridobivanje novih članov in politično prebujanje vaškega prebivalstva, ki je bilo med vojno delno pod vplivom sovražnega klera.

V APACAH SO DRZALI BESEDO

V 15 vaških odborih SZDL v Apačah kotlihi so sklenili, da bodo opravili volitve že do rojstnega dne maršala Tita in so besedo tudi držali. V organizacije SZDL je včlanjen nekaj nad 70 odstotkov volivcev Apaške doline. Dobro so volili v Lutvercih, Janhovi, Crcnih, Grabah, Zepovcih in Apačah, slabo pa so se odrezali v Lešanib in Nasovi. Na občnih zborih se je razpravljalo sukalu v glavnem okrog reorganizacije združništva.

V okrajih Cres — Lošinj so volitve že pri kraju. V organizacije SZDL se je včlanilo več sto novih članov.

KAJ LJUDI NAJBOLJ ZANIMA

Iz Sabca sporočajo, da so nekatere organizacije SZDL opravile volitve dokaj formalno, kajti odbor je tu in tam že izbrala kandidacijska komisija. Dobri odborniki so bili izvoljeni v odbore tam, kjer so bile volitve tajne. Se preden je bila mestna konferenca, so osnovne organizacije proučevale gradivo kongresa SZDL Jugoslavije in Srbije. Zelo je uspelo predavanje o zunanjepolitičnem položaju, na katerem je predaval tov. Vladimir Dedijer. Meščani so lahko oddali listke z vprašanji v posebej zaznamovan poštni predal sredi mesta. Na listkih je bilo največ vprašanj o tem, kaj si lahko obetamo od sedanje smeri sovjetske politike, o rezultatih obiska tov. Tita v Londonu, kaj sodimo o Atlantskem paktu, kakšen pomen imajo naši razgovori z Grčijo in Turčijo iz kakšnih interesov nam pomaga ZDA in podobno.

OKROG BERMUDSKE KONFERENCE

Med najvažnejšimi vprašanji: resnična moč sovjetske vlade

Washington, 1. junija. (UP) V tukajšnjih diplomatskih krogih sodijo, da bo eno najvažnejših vprašanj, o katerem bodo razpravljali na konferenci treh zahodnih velesil na Bermudskih otokih, vprašanje relativne moči nove sovjetske vlade. Pripominjajo, da bo sklicanje konference velikih šestih po bermudski konferenci odvisno od tega, kolikšna je moč nove sovjetske vlade Georgija Malenkova.

V političnih krogih treh zahodnih držav čedalje bolj prevladuje prepričanje, da so sovjetski voditelji, posebno Malenkov, Berija, Molotov, Bulganin in Hruščev sprti in da bo sedanje navidezno soglasje med njimi trajalo kvečjemu leto dni.

Toda zahodne velesile se ne strinjajo v mnenju, ali bi glede na novi položaj morale vztrajati na sestanku konference štirih, kajti po ameriški sodbi bi takšna konferenca samo koristila enemu izmed sovjetskih voditeljev, da bi prišel na krmilo in utrdil svojo oblast. Churchill pa najbrž meni, da bi prav konference štirih omogočila, da bi neposredno zvedeli kdo pravzaprav vlada v Kremlju.

Sinotji so sporočili, da bo Zahodna Nemčija poslala opazovalca na konferenco treh zahodnih velesil, ki se bo začela ta mesec na Bermudskih otokih. S tem hoče Nemčija preprečiti nevarnost, da bi na bermudski konferenci sprejeli kak sklep o bodočnosti Nemčije ali o pogajanjih z Moskvo glede tega, brez poprejšnjega posvetovanja z bonnsko vlado. V Bonnu poudarjajo, da bi nevarna Nemčija kmalu prišla pod ruski vpliv in da želi Moskva s poudarjanjem navidezne želje po ureditvi nem-

Obisk iz Indonezije

Ljubljana, 1. junija. (Tanjug). V Ljubljano je danes prispel sekretar Socialistične stranke Indonezije G. Sitorus.

G. Sitorus je obiskal organizacijskega sekretarja Zveze komunistov Jugoslavije Vido Tomšič ter predsednika izvršnega sveta Ljudske skupštine Slovenije Miho Marinka.

Ko se zahvaljujemo za posebno skrb, ki si jo tudi tokrat osebno pokazal za organizacijo Zveze komunistov v Beogradu, Ti obetamo, da bomo zastavili vse sile tako, da bomo opravičili zaupanje, ki sta nam ga izkazala slavni Centralni komitej ZKJ in Ti. Storili bomo vse, da prodru duh sklepov VI. kongresa in Tvoja navodila v zavest vsakega našega člana. Obetamo Ti, da se bodo komunisti Beograda dosledno borili za njihovo izpolnitev.

Ko komentirajo to novico, poudarjajo posamezni newyorški listi, da bo moral Eisenhower na tej konferenci pri presojanju najvažnejših mednarodnih vprašanj upoštevati Taftova stališča.

škega vprašanja na podlagi združite dežele končno odgoditi obo-rožitvev Zahodne Nemčije.

V Washingtonskih političnih krogih sodijo, da bo Eisenhower, če želi ohraniti enotnost republikanske stranke, moral povabiti na bermudsko konferenco tudi senatorja Tafta.

VZHODNA NEMCIJA

Sovjeti napovedujejo ukinitve vojaške kontrole

Berlin, 1. junija (UP) — Vzhodnonemški tisk piše, da je sovjetska vlada napovedala možnost za ukinitve vojaške kontrole nad Vzhodno Nemčijo. List vzhodnonemške Enotne socialistične stranke »Neues Deutschland« piše, da vzhodna vlada navede vse vseh nemških patriotov v borbi za ustanovitev enotne in mirotrajne Nemčije.

Zahodnonemški politiki so menili, da nakazuje napoved tega ukrepa možnost nove sovjetske pobude za sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo na temelju potrditvekega sporazuma.

ZDA

Stassen graja McCarthyja

Washington, 1. junija (AFP). — Direktor uprave za vzajemno varnost je sinoči izjavil, da bi mogla postati iz-

Harold E. Stassen

MAROKO

Zahteva nacionalističnih voditeljev

Kairo, 1. junija (AFP). — Nacionalistični voditelji Maroka so danes zahtevali sklicanje političnega komiteja Arab ske lige, ki naj bi ocenil položaj v Maroku po poskusih francoske vlade, ki je hotela odstraniti z oblasti maroškega sultana. Prav tako so naročili vsem arabskim listom, naj opozore arabsko javno mnenje na čedalje težji položaj v Maroku.

ZAHODNA NEMCIJA

Trgovina z Japonsko

Bonn, 1. junija (United Press). — Vodja japonske gospodarske delegacije, ki se pogaja v Bonnu, je izjavil, da bo še ta mesec sklenjen trgovinski sporazum med Nemčijo in Japonsko. Dosedanja pogajanja kažejo, da se bo blagovna izmenjava med obeh državama povečala, se pričakujejo pa, da bi dosegla predvojni obseg.

JAPONSKA

Vabilo Mednarodni organizaciji dela

Tokio, 1. junija (AFP). — Japon ska vlada je povabila Mednarodno organizacijo dela na sklic konference na Azijo v Tokiu in sicer od 14. do 29. septembra. To vabilo je nosil generalnemu direktorju te organizacije japonski konzul v Zenevi Kōnosuke Satom.

Dolgoročnih ameriških naročil ne bo

Tokio, 1. junija (UP) — Ameriški zunanji minister John Foster Dulles je danes sporočil Japoncem, naj la ponska industrija ne pričakuje dolgoročnih ameriških naročil. Japonci so že večkrat poudarjali, da bi suanisanje ameriških naročil pri japonski industriji — kar bi se lahko zgodilo po koncu vojne na Koreji — hudo prizadelo japonsko gospodarstvo.

KULTURNI OBZORNIK

ARISTOFANOVA LISISTRATA v ljubljanskem Mestnem gledališču

Lisistrata je bila prvič uprizorjena v Atenah leta 410 pred našim štetjem. Lisistrata je Aristofanova komedija, ki se je kot sedma po časovnem redu nastanka ohranila do naših dni; nastala je menda v obdobju Aristofanovega največjega ustvarjalnega poleta. Režiser naše sedanje uprizoritve, Mirko Mahnič, jo je imenoval s pravico srčno in naravno umotino. Zares, taka je. In prav zaradi svoje nepopredne naravnosti učinkuje na nas, sodobne gledalce.

Ali že njen satirični element dela gledalcem nekatere težave. V njeni satiri

atenski državljani želijo miru. Toda to je le ena in niti ne največja težava. Režiser je Lisistrato igralsko in režisersko moral približati sodobnemu občinstvu. Oblike starejših atiške komedije — mednje spada in Aristofanova —, njene zgodovinske prvine, izvor v komediji nastopajočih zborov, vezanost atiškega komika na igralsko izročila glede maske in kostima in še kaj — vse to povzroča težave za uprizoritev. Napravilo, da je zgradba komedije za modernega gledalca le neuvadna. Ne smemo pozabiti nadalje, da je arhitektonika grškega gledališča in seveda tudi ureditve scenarija bila že po svojem nastanku

čim stilnim elementom sodobni odskri uprizoritveni tehniki. Scenarij je skopo stiliziran na sliko starih Aten, njegovega gradu in svetišča. Mislim pa, da je bilo treba posvetiti nekaj več stiline strogosti izdelavi stavbnih rekvizitov, ki se spuščajo na oder.

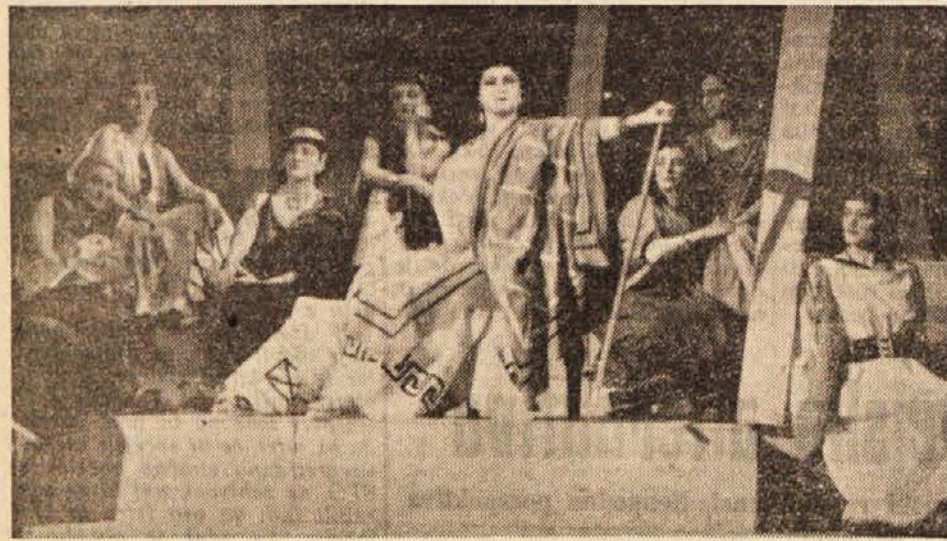
Razčlenjeni zbor, ta prastari ostanek dionizičnega kulta v igri, je tudi moderniziran. Režija je bolj ali manj vsakega njegovega člana sprejela v individualnega igralca, kar daje odskrim elementu komedije šibkejšo ritmično občutje, kot bi ga v antiki uprizoritvi. S tako stiliziranim zborom je režija, v skladu

v mimičnem izrazu, v kretajah igralcev ter v kulturnih prizorih.

Aristofanova komedija nas marsikje preseneti z naturalizmom besednega izraza. Njena malce kosmata drastičnost in smelost pa je uporabljena s silo naravnosti, ki je nikjer še ni izpridilo poznejše zmogovito etično naziranje religioznega idealizma o grešni podrejenosti telesa. Kdor ima količnik poslušna za antični odnos do erotičnega in telesnega naslavljanja (ali ni tako nastrojeno avizke kar rojeno za navno prirodno dialektiko?), bo lahko spoznal, da je komičnost marsikatero situacije v komediji zgrajena prav na tem odnosu. Režija ga je tenkočutno upoštevala in ga v igri uporabila. Zal je prepesnjevanje na naš jezik najbrž zadržalo prenekateri atenski ljudski izraz in odtenke v dialektini govoric; saj so v grški Lisistrati porabljeni n. pr. tudi vložki lakonskega dialektika.

Osnovna misel te Aristofanove komedije je preprosta: žene Grčije so po svojih zastopnicah, ki so se zbrale v Atenah, sklenile, da bodo s svojim uporom proti možem izsilile splošni mir med grškimi državami in mesti. Prizoriške hoče je v komediji atenski grad Akropolis. Naklep je uspel. Toda vse se dogaja v kaj malo izraziti politični atmosferi, ampak predvsem na erotičnem ozadju človeško prečloveškega. Zato komedija doseže svoj vrh v prizoru med Kinesijem, atenskim poveljnikom, in njegovo ženo. Pa vendar: koliko silovite obtožbe v besedah Lisistrate, voditeljice atenskih uporabnih žen, ki jih vrže v obraz atenskemu mestnemu svetovalcu žene dajejo v vojni najtežje črtno, žene se borijo proti izkoriščevalcem atenske države. »Treba je iztebiti iz nje vse trote... potem pa gojiti ljubzen in slavo zlato...« Da, komedija ima svoje naravno in idejno jedro.

Režija Mirka Mahniča je šla za tem, da glavne akterje komedije tipično individualizira. To ustreza značaju Aristofanovih komedijskih tipov. Lisistrata v vlogi Nike Juvanove je ostro karakterizirana kot žena, ki se znajde v vseh položajih voditeljice upora. Njeni zreli igri ne manjka nekaj rahlo natkanih potez hrepeniškega ženskega srca. Kalonika Slavke Glavinove in Mirna Vladoše Simičevič razsvetljava s svetlobnimi in barvnimi učinki ustvarja moderen iluzionistični prizor, ki je bil igri starih neznanih. Še najbolj se antiki približajo elementi igre

Prizor iz Aristofanove komedije »Lisistrata« v uprizoritvi ljubljanskega Mestnega gledališča

ski naravi je polemičnost, spojena z ostro politično kritiko, ki je gledalcem servirana v ozračju erotike. Zato je kajpak uveljavljena v določene časovne pogoje in razmere, v take, kakršne so bile v Atenah, ko so le-te po porazih v dolgotrajni vojni s Spartanci izgubile svoje demokratične institucije in ko si je preprost

in pojmovanju drugačna, kakor je ona sodobnega gledališča. Te stvari že odvajajo od antičnega načina uprizorjanja; režija je na pravi poti, kar se je odrekla antičnemu načinu uprizoritve.

Tudi je prizorišče samo, dvignjeno v sodobnem gledališču od linearne razporejen parter, sledilo kljub antikizirajo-

z moderno potrebo, tempo igre sicer pozivila. Sodi, da so kostimi, ki so posnetek grških oblačil, živopisno učinkoviti na igralnih grških mož in žena. — Odrska razsvetljava s svetlobnimi in barvnimi učinki ustvarja moderen iluzionistični prizor, ki je bil igri starih neznanih. Še najbolj se antiki približajo elementi igre

Koncert Monike De la Bruchollerie

Za konec svojih koncertnih turnej v tej sezoni, in preden se vrne v Pariz, je velika francoska pianistka Monique de la Bruchollerie koncertirala včeraj, 1. junija, v Ljubljani. To je bil njen četrti ljubljanski koncert. V teh poslednjih letih si je nepozabljeno

gega zvečer v Zagrebu. Za seboj ima naporen cikel gostovanj, ki so jo v tej sezoni vodila po Evropi in Ameriki. Njen ljubljanski nastop je bil njen sto četrty in tem koncertnem letu.

Kljub temu, da je tožila o utrujenosti, pa je njena igra kot

ustvarila v Ljubljani svojo koncertno publiko, o čemer dovolj priča dejstvo, da je bil včerajšnji koncert po dolgem času spet čez in čez razprodan.

Pianistka je imela prejšnji dan, 31. maja, kar dva koncerta, enega popoldne v Varaždinu, dru-

le kdaj prekipevala v zanosu in tistih čudovitih drznostih, ki jih od nje poznamo. Igrala je Bacha (Kromatično fantazijo in fugo), Mozarta (Sonato v C-duru), Brahmsa (Intermezzo in Balado iz op. 118), Chopina (Barkarolo in Polonezo), v drugem delu pa Debussyjev Preludij (namesto napovedanega Szymanowskega), Sostakoviča Tri fantastične ples op. 1 in Tretyj sonato Prokofjeva. Tretyj del koncerta si je potem izposkalo občinstvo, ki se kar ni hotelo raziti. Pianistka je dodala še šest očarljivih skladb Beethovna, De Falle, Mendelssohna, Chopina in Schuberta.

Monika de la Bruchollerie je eden tistih pianističnih genijev, ki v njihovi izvedbi dobivajo skladbe, ki so vam že znane, posemu novo lice, tako da se spreminijo v presenetljiva odkritja, a skladbe, ki jih slišite prvič, zgrabite takoj v njihovem muzikalnem živcu, tako da jim lahko sledite. Tolikšni sta izvirnost in intenziteta njenega umetniškega doživljanja in oblikovanja. Tako bi lahko govorili o tem, da je njena igra v globokem smislu popularna, to je takšna, da poslušalca, ki izvajanju skladbam po svoji psihološki usmerjenosti ni blizu, hitro zgrabi, ga popelje v njihov svet in mu vcepi ljubzen do muzike. Kako značilno je, da je po njenih lastnih nazorih pianist delavec, »delavec z lučjo v glavi«, in da se mora čutiti za člana delovnega človeštva, če naj res kaj doseže, in dalje, da z iskreno skromnostjo zavrača občudovalce: »Bežite no, čudovita je glasba in ne jaz!«

Razstava naše grafike v Braziliji

Rio de Janeiro, 1. junija (Tanjug) — V muzeju moderne umetnosti v Sao Paulu so odprli zadnje dni minulega meseca razstavo jugoslovanske sodobne grafike. Prva razstava jugoslovanske likovne umetnosti v Braziliji je zbudila veliko zanimanje med tukajšnjimi slikarji, umetnostnimi kritiki in ljubitelji umetnosti. Razstavo z nad 100 deli jugoslovanskih umetnikov je odprl veleposlanik FLRJ v Braziliji Ivan Vejvoda.

Tisk je objavil mnogo poročila o razstavi in fotografije del. Razen tega sta imela lista »O Timpo« in »Ultima ora« intervju z jugoslovanskim veleposlanikom. List »Ultima ora« poudarja Vejvodovo izjavo, da v Jugoslaviji ni v likovni umetnosti nobenega monopola.

Razstava sodobne jugoslovanske grafike, na kateri je zastopanih 28 jugoslovanskih umetnikov iz vseh jugoslovanskih republik, bo odprta v Sao Paulu tri tedne. Muzej moderne umetnosti v Rio de Janeiro pa želi, naj bi potem odprli razstavo še v njegovih prostorih. Enako željo je izrazil tudi muzej v Porta Alegri, glavnem mestu države Rio Grande de Sul.

Rafael Ajlec

Važen korak v razvoju ljudskega izobraževanja

Zakon o ljudskih knjižnicah, ki ga bo v kratkem obravnavala Ljudska skupščina Slovenije, pomeni izredno važen korak v razvoju ljudskega izobraževanja. Važen zaradi tega, ker ustreza ljudskoprosvetnim potrebam današnjega časa.

Ljudskih knjižnic smo sicer ustanovili na tisoče, a pri tem pozabili, da je treba zanje stalno skrbeti in jih podpirati. Ustanovitve ljudske knjižnice je šele prvo dejanje, ki pa kaj malo pomeni, če se nihiče ne briga za reden dokup novih knjig, za prostore in urejeno poslovanje. In vse to je šele osnova za pravo izobraževalno delo med ljudstvom, ki ga opravlja knjižničar s tem, da knjigo propagira, o njej govori na raznih sestankih, jo prinaša takorekoč vsakomur v roke. Izobraževalna vloga knjižnice je lahko velika, pod pogojem, da postane taka celica osnovno sredstvo za kulturni dvig ljudi, kar pa je seveda mogoče le, če ima na razpolago vse, kar potrebuje, in jo vodi sposoben in navdušen knjižničar.

Na vse te stvari smo v prejšnjih letih pozabili in verjeli, da bodo osvobodene množice same napravile vse, kar je potrebno. Ljudje so res sposobni napraviti ogromno, kadar stvar razumejo, kar se pa ne zgodi povsod v enaki meri. Ljudske knjižnice se pa zaradi svoje izredne važnosti ne morejo zanašati na večjo ali manjšo pripravljenost ljudi, da jim pomagajo, tem več morajo dobivati stalno urejeno pomoč, tako kot n. pr. šole. Vsa njihova kulturna učinkovitost je v stalnosti njihovega dela. Če knjižnica ni stalno oskrbovana, če ne kupuje novih knjig in če nima urejenega poslovanja, je nevarnost, da zanimanje zanjo ugasne. Zraven tega se pa lahko porazgube še tiste knjige, ki jih ima. To se je pripetilo številnim knjižnicam v naši deželi.

Gre pa še za nekaj drugega. Danes je skrb za ljudske knjiž-

nice potrebna tudi zaradi tega, ker nam tradicionalno udeleževanje ljudi v plesnih, pevskih in godbenih skupinah ne more več zadostovati. Naloga Ljudske prosvete namreč ni samo podpiranje in usmerjanje teh amaterskih umetniških skupin, temveč zlasti organiziranje ljudskega izobraževanja. Njena dolžnost je, da nudi ljudem raznovrstne možnosti za izvenpokolno izobraževanje. Težišče ljudskoprosvetnega dela bo moralo polgoma preiti na področje širjenja izobrazbe. V deželi, ki se tehnično razvija, a je po svoji zgodovini zaostala, se najbolj občuti pomanjkljivo splošno in strokovno znanje kot glavna ovira za napredek. Širjenje znanja je treba posvetiti vso skrb. Priti nam mora jasno do zavesti, da je splošna izobrazba naših ljudi premajhna glede na zahteve, ki jih stavlja pred nas razvoj socialističnega gospodarstva. Nudimo ljudem najrazličnejše možnosti za njihov kulturni dvig, uredimo knjižnice, organiziramo predavanja in tečaje ter si pridobimo pomoč ljudi, ki pri tem izobraževalnem delu lahko učinkovito pomagajo. Ljudsko izobraževanje je danes nujna potreba naše stvarnosti. Ne moremo iti mimo njega. S temo problemi se moramo ukvarjati mnogo temeljiteje kot doslej in jih sploh motriti kot eno najvažnejših kulturnih vprašanj sploh.

Kaj čudnega, da se je iz zavesti, ki jo narekujejo potrebe našega časa, porodila tudi jasna misel, da je treba gledati na ljudsko knjižnico kot na osnovno izobraževalno sredstvo, za katero morajo v glavnem skrbeti organi ljudske oblasti. Kot ni mogoče dopustiti, da morebiti kje dvomijo o tem, ali je šola potrebna, tako tudi ni mogoče dopustiti diskusije o umestnosti obstoja ljudske knjižnice. Ljudsko knjižnico mora imeti vsaka občina in zanjo tudi skrbeti, da bodo imeli ljudje, ki so zapustili šolske klopi, možnost, da si še naprej širijo svoje obzorje. Občina mora poskrbeti knjižnici pri-

merne prostore in jih vzdrževati, ji dodeljevati primerno dotacijo ter honorirati knjižničarje. Takšne dolžnosti pa lahko naloži občini in krajnemu ljudskemu odboru le zakon. Tak zakon o ljudskih knjižnicah, ki ga razvite tuje države poznajo že dolgo, bo v kratkem prišel v razpravo pred Ljudsko skupščino LRS. Ni nobenega dvoma, da bodo tak zakon kmalu sprejele tudi druge republike, saj temelji na zavesti, da je treba postaviti ljudsko izobraževanje na trdnjšo, bolj organizirano osnovo.

Danes objavljamo prvi članek iz gradiva, ki ga je na poti po Zahodni Nemčiji, ob obisku jugoslovanske novinarske delegacije zbral urednik »Borbe« Miloš Marinič.

»Ne vem, ali vam bomo mogli ob prihodnem obisku vaše delegacije v naši deželi vrniti vso gostoljubnost in prijateljstvo, ki ste nam ga izkazali med našim obiskom. Da bi se vam nekako oddolžili, vas bomo morali na meji sprejeti z godbo, slehernega našega državljanca bomo morali naučiti, da bo ob srečanju naslovil na vas pozdravni govor, vaši priljagi bomo morali priložiti sodček slivovke in vam za potovanje po Jugoslaviji dati na razpolago letalo na reaktivni pogon, da boste lahko med bivanjem v naši deželi čimveč videli.«

S tole nekoliko šaljivo pripombo je vodja jugoslovanske novinarske delegacije tov. Ivo Sarajčić, pred odhodom iz Münchena v Beograd duhovito odgovoril na zares prirčni in prijateljski sprejem, ki so nam ga priredili v Zahodni Nemčiji ne le nemški tovariši, marveč tudi uradne osebnosti in vsi ljudje, s katerimi smo prišli v stik.

Ta gostoljubnost je bila seve predvsem izraz, dejal bi, malone splošne želje v Zahodni Nemčiji po čim boljših in tesnejših stikih z našo deželo. Ta želja izvira včasih iz realističnega presojanja moči in objektivnega pomena, ki ga ima Jugoslavija zdaj na svetu sploh in tudi za Nemčijo, včas pa tudi iz občudovanja do ljudstva, ki je znalo ostati neodvisno navzlic srditimi napadom na svojo svobodo, včas spet iz zanimanja in simpatij do dežele, v kateri delovno ljudstvo gradi novo družbo, a včas iz čisto navadnega zanimanja trgovca, ki že zdaj čuti, da pomeni

tip za sistem regionalnih paktov, s katerimi bi zagotovili mir v Evropi. V prvem in drugem primeru pa je nedvomno, da je Jugoslavija zdaj činitelj, s katerim v Nemčiji računajo. Predsednik socialdemokratske stranke Erich Ollenhauer je to poudaril, ko je v govoru z nami rekel, da krepitve mednarodnega položaja Jugoslavije koristi tudi nemški socialni demokrati.

Nemški narod bide zdaj boj za svojo enotnost, neodvisnost in svobodo. Okupacija, pa naj bo še

VTISI S POTOVANJA PO ZAHODNI NEMČIJI

KAKO NEMCI GLEDAJO NA JUGOSLAVIJO

Jugoslavija zanj zelo privlačen trg in da bo v prihodnje to čedalje bolj.

Mnogi ugledni politiki so podarili, da nemški narod zelo simpatizira z našimi narodi in da je med njim ter tistimi, ki so odgovorni za napad na Jugoslavijo, velika razlika. Sklenitev balkanske pogodbe in obisk predsednika republike Tita v Londonu, sta v Zahodni Nemčiji močno odjeknila. Ne glede na razlike med političnimi strankami v presojanju smisla in pomena balkanskega

priložnosti govoril o težavnem položaju njihovih rojakov na onih straneh demarkacijske črte v Vzhodni Nemčiji. Člani naše delegacije so se zlasti zanimali za položaj nemških delavcev ter za njihov boj za boljše življenje. Večina nemških delavcev simpatizira z našo deželo.

Zanimanje nemških gospodarstvenikov krogov za Jugoslavijo ni nič novega. Z naraščanjem industrijske moči Zahodne Nemčije in spričo čedalje ostriše konkurenca na svetovnem trgu, bo zanimanje za stike z Jugoslavijo še naraslo. Na večerji, ki jo je priredilo Društvo za svetovno gospodarstvo v Hamburgu, me je predstavnik neke ugledne tvrdke, ki očitno zelo pazljivo spremlja razvoj našega gospodarstva, vprašal, kdaj bodo naše oblasti dovolile tujim tvrdkam upostavitv zastopstva v Jugoslaviji. Ko sem mu odgovoril, da takšna zastopstva že imamo, je izrazil željo po lastnem zastopstvu, toda ne tako, da bi ga prevzele naše tvrdke. Poudaril je, da bi to omogočilo boljše izkoristiti možnosti izvoza iz Jugoslavije tistih pridelkov, za katere se v Zahodni Nemčiji zanimajo.

Bivanje v Zahodni Nemčiji nam bo ostalo v spominu po marsikem — po naporih, ki so jih vložili naši gostoljubni gostitelji, po pozdravnem govoru, s katerim gas je sprejel že na meji Nemčije pri Salzburgu šef carinarnice, po prijetni vožnji vzdolž ukročene Rene, po veličini hamburških pristaniških naprav, po obnovi Hamburga in Hannovera ali po čudovitem življenju Berlina, simbola dežele, nad katero so vojaški in diplomatski kirurgi storiš nasilje. Meni pa bo najdražji spomin na srečanje z nekimi energičnim Bivarcem ki mi je z ognjevitostjo človeka, ki ve, kaj hoče, govoril o boju delavcev za demokratizacijo dežele in za zagotovitev oblasti pustolovščiu siteda ljudstva

tip za sistem regionalnih paktov, s katerimi bi zagotovili mir v Evropi. V prvem in drugem primeru pa je nedvomno, da je Jugoslavija zdaj činitelj, s katerim v Nemčiji računajo. Predsednik socialdemokratske stranke Erich Ollenhauer je to poudaril, ko je v govoru z nami rekel, da krepitve mednarodnega položaja Jugoslavije koristi tudi nemški socialni demokrati.

Nemški narod bide zdaj boj za svojo enotnost, neodvisnost in svobodo. Okupacija, pa naj bo še

Jugoslovanska novinarska delegacija je obiskala tudi mnoge tovarne v Zahodni Nemčiji

Jugoslovanska novinarska delegacija je obiskala tudi mnoge tovarne v Zahodni Nemčiji

to tako lahka, je zmeraj breme in mora. Okupator ni priljubljen, tudi če nastopa kot dobrotnik »Vsako jutro, ko se umivam, me voda iz vodovoda, ki jo po načrtilu Američanov razkužijo s klorom, opozarja, da smo okupirana dežela. Lahko si mislite, kakšni so naši dnevi, ki se začenjajo s takšnim opozorilom.« mi je rekel z grenkobo in zavistjo spričo naše svobode neki nemški novinar v Stuttgartu.

Mislim, da ni naključje, da se je s takšnimi besedami obrnil prav na Jugoslavo, kakor tudi ni naključje, da nam je ob vsaki

Film „FRIZER ZA DAME“

Glavni akter v tem problematnem filmu je Fernand-Joseph-Desire Contadin, od leta 1935 dalje Fernandel, francoski komik, brez katerega si v zadnjem desetletju ne morejo zamisliti francoskega komičnega filma.

Podeželski strižec Marius-Fernandel, ki sude skarje nad osami, konjskimi ropi in paajimi glavci, se povzame zaradi svojih sprelah protov, v katerih je v vspodbudljiva električna draž, do svojega lastnega salona, v katerem frizira petične in erotomanske pariške dame, zraven tega pa vaza svojo ženo prav tako spretno, kot inspirira svojemu štabu frizerk najnovejša, individualne pričeške za svoje klientke, ki se kar

trgašo zanj, ker jim prinaša užitke, vrača nevraljivo in za mastno plačilo vsaj navidezno izravnavna krivico, ki jo prizadeva staranje. Za opravljeno delo prejme s posredovanjem hvaleznih dam tud' visoko odlikovanje — red legije, enega izmed predmetov, iz katerega se francoski avtorji na račun svoje republike pogosto norčujejo.

Ce pa je to, kar nam servira ržiser Jean Boyer po komediji P. Armona in M. Gerbidona najbolj sprejemljiva oblika, je seveda stvar okusa in temperamenta. Se tista dobra namera, ki jo je imel scenarist, zvođen v ceneno filmsko vlogo brez vsakršne umetniške vrednosti.

Miloš Marinič

IZ NAŠIH KRAJEV

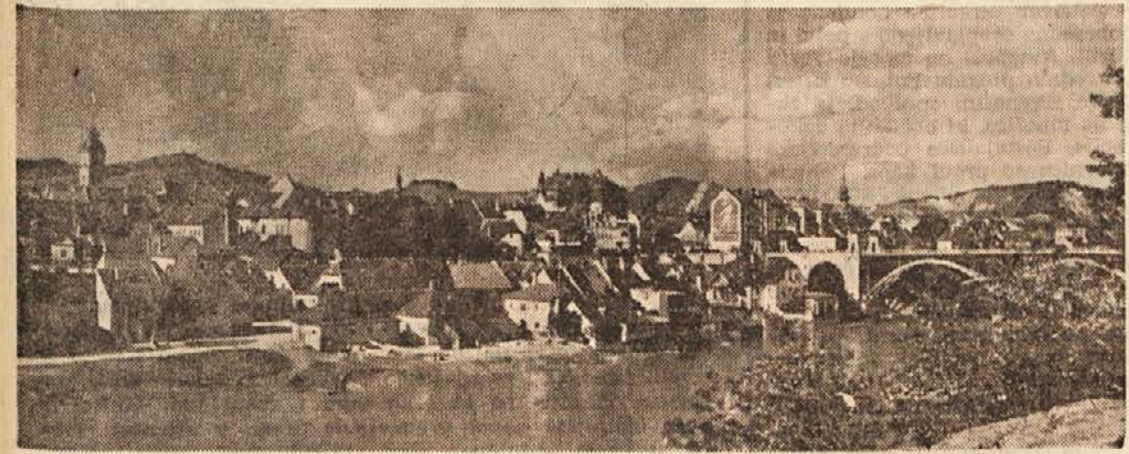
V MESTU OB DRAVI

Kaj vse bo treba v Mariboru zgraditi in urediti

Maribor je bil med vojno hudo poškodovan. Porušenih je bilo 466 hiš in poslopj. Skoda je znašala kakih 10 milijard. Posledice vojnega opustošenja se poznajo v mestu še sedaj. Toda Maribor je mesto bodočnosti. Seveda se bo moralo mesto biti s težavami, žilavost in vztrajnost pa

strija prebivalstvu tudi pri uporabi plina »resen konkurent«. Maribor daje skupnosti nad dvajset milijard družbenega bruto-produkta, prejema pa le 700 milijonov za svoje družbene potrebe. To vprašanje bi bilo treba urediti po načelu, da mora mesto, ki skupnosti več daje, tudi več

parkov je premalo. Nekatere ceste so že tako slabe, da jih bodo nujno morali popraviti. 17.000.000 dinarjev potrebujejo za ureditev Mladinske ceste, 10.000.000 dinarjev za dela na Leningrajski, ki pelje proti Limbušu, 10.000.000 pa za Pobrežje. Razen tega kopljejo nov zbirni kanal; zanj bodo po-

bosta pripomogli, da jih bo prejali slej premagalo. Za ureditev stanovanj so določili letos 200 milijonov. MLO je odobrili dodelitev treh parcel za zgraditev stanovanjskih blokov na Trgu Zrinjskega in ob Partizanski cesti. Zgradili bodo stanovanjske hiše, v katerih bo 16 dvosobnih, 16 trisobnih stanovanj in 16 garsonjer. Dva izmed treh stanovanjskih blokov bosta zgradili industrijska kovinskih izdelkov in mariborska tekstilna industrija. Nekatera mariborska podjetja so že začela graditi stanovanjske hiše. Livarna gradi v Dominkuševi ulici 35 stanovanj, Gradis iz Vuzele 32 stanovanj, mariborska hiša s 24 stanovanji, mariborska tekstilna industrija hišo s 25 stanovanji, neko drugo industrijsko podjetje 12 stanovanj itd. Maribor bo dobil letos kakih tri sto novih stanovanj.

prejemati, posebno če gre za mesto, ki raste.

Maribor potrebuje nove ceste, sole, javno razsvetljavo. Tudi

trebovali nadaljnjih 13.000.000 dinarjev. Izdatki za najnujnejše potrebe znašajo skupno 375 milijonov dinarjev. *Nikola Polak*

Kaj bo z gimnazijo v Mengšu

Prebivalstvo Mengša je osupnilo ob čudni novici, da bo z novim letom ukinjena nižja gimnazija, čeprav vest ni potrjena. Svet za kulturo in prosveto bivšega kamniškega okraja je že pred letom sklenil, da se že v šolskem letu 1952/53 gimnazija v Mengšu ukine, češ da kader v celoti ne ustreza in da je premajhen dotok. Teh stvari pa niso mogli dokumentirati. Nato je bilo govora o primernih prostorih za gimnazijo, ker sta se prej stiskali gimnazija in osnovna šola skoro v istih prostorih in razen tega še šola učencev v gospodarstvu. Toda Mengš je temeljito zganil, pljunil v roke in uredil nove prostore za osnovno šolo, tako da je gimnazija dobila vse prostore v bivši osnovni šoli, ki jih je ravnateljstvo v lanskih počitnicah preuredilo tako, da povsem ustrežajo, samo stranišča bodo še preuredili. Nove prostore za osnovno šolo je Mengš zgradil v glavnem s prostovoljnimi prispevki, saj je bilo delo vredno nad milijon dinarjev. Ob koncu te akcije pa je priskočil na pomoč tudi že okrajni odbor Ljubljana-okolica. Okraj je razumel položaj in z dejansko podporo obsodil mačehovski odnos bivšega okraja do Mengša, ki se je močno kazal tudi na raznih drugih področjih, kakor na primer v industriji, itd., o čemer bi bilo tudi dobro spregovoriti v javnosti.

Gimnazija v Kamniku, ki je že polna, ima dovolj širok okoliš, prav tako nižja gimnazija v Domžalah, ki bo dobila najbrž z vsega Crnega grabna in Moravske doline. Mengš je center gorenjskega predela in bivšem kamniškem okraju, zato je nujno potrebna za ta predel gimnazija, ki bi zajemala tudi kraje proti Radomljam. Če bi ukinili nižjo gimnazijo, bi občutno prizadeli gospodarstvo na tem področju in vzbudili veliko nezadovoljstvo, ker ukrepa ne bi bilo mogoče zagovarjati.

Mar smo v Mengšu, razen Kamnika in Radomelj, v juljskih dneh enainštiridesetega leta šli zato med prvimi v boj, da bo sedaj nekdo birokratsko oviral naše mladino, da bi spoznavala velike pridobitve, ki so sad naše revolucije in povojne izgradnje? Ali

Naj spregovorimo še o težnji, da bi čimbolj zmanjšali okoliš te gimnazije. Razen področja bivšega krajevnega ljudskega odbora Mengš ne sodi noben okraj v šolski okoliš te gimnazije. Z združitvijo je bil priključen občini le še Trzin, ki pa še zdaj ne sodi v šolski okoliš gimnazije. Bivši okraj je zmeraj odrival to vprašanje. Po sami legi in oddaljenosti pa bi brez dvoma moral biti šolski okoliš te gimnazije tak, da bi obsegal še Zgornje Jarše, Preserje, Radomlje, Senkovturn, Sela, Bukovico in Homec, poleg Trzina. Ob reorganizaciji nižjih gimnazij — predvsem v kmečkih predelih — bo najbrž govora tudi o tem, ali naj gimnazija v Mostah še ostane; potem bi se šolski okoliš znatno povečal s priključitvijo Vodice, Most in Komende, odkoder hodijo vajenci že ves čas v Mengš v šolo učencev v gospodarstvu.

... IN KAJ BO S SAVO? Drugo vprašanje pa je, kakšna bo posledica odvzema te vode za dolino Bohinja, kakšna bi bila škoda za savski hidroenergetski sistem. Kakor predvidevajo idejni načrti, bi del sedanjih pritokov teklo po stari poti. Poleg tega bi voda izpod Bohinjskega železniskega predora in drugi pri-

TRI MILIJARDE DIN LETNO
Vuzenica velja še vedno za giganta hidrocentral v Sloveniji. Njena kapaciteta bo 54.000 kilovatov. Bohinjska pa bi bila za dobri dve Vuzenici — okoli 128.000 kilovatov.

Gradbeni stroški za to hidrocentrale bi bili kljub dolgem predoru, v sorazmerju z njeno zmogljivostjo, najnižji. Investicijski stroški bi bili vrnjeni že v pičlih 4 letih, kajti vrednost energije bi bila letno nad 3 milijarde dinarjev, medtem ko bi bilo potrebno za vse investicije le okoli 12 milijard.

Zakaj pa že doslej nismo začeli graditi te hidrocentrale? Inženir Lavrenčič iz Elektroprojekta, avtor idejnega načrta, pravi, da v prvih povojnih letih zaradi pomanjkanja tehničnih sredstev te gradnje ne bi mogli. Za prebitje več kot 10 km dolgega predora pod gorami Vodice in Vogla je potrebna sodobna mehanizacija, ki jo je naša industrija sedaj sposobna sama izdelati, medtem ko bi jo prej morali uvoziti.

KAJ BO Z JEZEROM...
V zvezi s perspektivami te hidrocentrale so mnogi opravičeno zaskrbljeni, če ne bo s tem Bohinjsko jezero izgubilo svoje prirodne lepote.

V TEDNU MATERE IN OTROKA

Nad 400 otrok pojde v kolonije in na taborena

Novo mesto, 1. junija

Na letošnji Teden matere in otroka so se v novomeškem okraju pripravili predvsem s številnimi delovnimi akcijami. Razen proslav, akademij in drugih prireditve je težišče dela na neposredni skrbi, kako pomagati materam in otrokom. Zveza borcev je n. pr. med drugim sklenila, da bo v juliju in avgustu organizirala sedem desetdnevni letovanj partizanskih sirot iz vseh delov okraja na Frati, v Smarjeških in Dolenjskih toplicah. Okrajni odbor ZB nadalje zbira podatke o otrocih padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, ki bi se radi izučili obrti ali nadaljevali šolanje.

Društvo prijateljev mladine, ki je priredilo letos že več uspešnih akcij, je za uvod v Teden matere in otroka že minuli teden pripravilo več kot 700 otrokom iz mesta in Smihela pionirski pomladanski praznik, katere čisti dobiček je namenilo taborjenju pionirjev in otroškim kolonijam. V teku so priprave za ustanovitev vzgojne posvetovalnice za težko vzgojljive otroke, društvo pa pomaga tudi pri urejanju novih otroških vrtec v mestu in Bršljinu. Konec junija se bo na Otočcu začel tabor pionirjev, na katerem bo nad 50 otrok, sredi julija pa bo društvo podprlo tudi tabor Rodu gorjanskih tabornikov, ki bodo imeli na Otočcu godzno šolo, vodniški tečaj itd. Novomeški taborniki so letos povabili na svoj tabor tudi mladince in mladine iz Crnomlja in Kočevja, da bi tudi tam ustanovili taborniško organizacijo. — Tabor bodo priredili letos tudi pionirji in mladinci iz Trebnja; pri tem jim pomaga trebanjsko Društvo prijateljev mladine.

Otroci novomeškega okraja bodo ta teden odšli tudi v centralno obmorsko kolonijo, večja skupina pa se jih bo udeležila letovanja na Koroškem in Gorenjskem.

V tem tednu pripravljajo številna predavanja in posvetovanja z ženami organizacije AFZ. Sektorski zdravniki bodo predavali o najbolj vprašanih zdravstvenih službah svojih področij, s pomočjo medicinskih sester

Litijski pionirji obiščejo starčke

V Crnem potoku pri Litiji je gradnja, ki je bila nekdanj last Jožeta Medice. Zdjaj je poslopje z velepospevom državna last, v njem pa okrajni dom onemoglih. Kdaj pa kdaj obiščejo starčke in starke predstavniki posameznih množičnih organizacij, jih razvedre s programom in jih ob taki priložnosti tudi pogoste. Litijski odbor AFZ je sklenil, da bo priredil množični obisk v Crnem potoku v tednu matere in otroka. Zene bodo poskrbele za zakusko in razne priboljške, litijski pionirji pa za kulturni program. —nč—

in babic pa bodo priredili terenske akcije. Novomeške žene bodo obiskale Materinski dom, ki so ga nedavno odprli v Malovičevih hiši na Titovem trgu. V bolnišnici bodo obdarili otroke, otroški dispanzer pa bo priredil več akcij v mestu in okolici.

Da bo letošnji Teden matere in otroka kar najbolje uspel, sodelujejo v pripravah organizacije AFZ, društva prijateljev mladine, zdravstveni kader, Zveza borcev, Rdeči križ in organi ljudske oblasti. Tg.

V SLOVENJEM GRADCU

V Slovenj Gradcu so se za Teden matere in otroka dobro pripravili. Glavno breme priprav sta nosila Društvo prijateljev mladine in AFZ. SZDL je darovala lep denarni prispevek. Zal pa se druge organizacije in ustanove med letom ne zanimajo dovolj za socialno šibke otroke ter za vzgojo vseh otrok. Samo ena ustanova ali organizacija vzgojnega dela ne bo zmogla, zato bi bilo prav, da bi za vzgojo otrok skrbeli vsi in tako bi lahko Teden matere in otroka našel svoje pravo mesto.

V RADOVLJICI

Tudi letos bo potekel »Teden matere in otroka« v radovljiskem okraju v raznih prisrčnih prireditvah. V tem tednu bodo pionirji tekmovali s sekirami, v streljanju z ručno puško, imeli bodo dvojni v šahu in še razne druge prireditve. Po raznih krajih in šolah so pripravili naši mladinci več presemenjenj. Tako bodo radovljiske pionirje obiskali mladinski pisatelji iz Ljubljane, pa tudi lutkovno gledališče bo dvignilo svojo zaveso. Najpomembnejše pa je to, da bodo začela v najkrajšem času poslovati posvetovalnice za matere z dojenčki v bohinjški Srednji vasi, v Ljubnem in Podnartu, v Bohinjski Bistrici bodo odprli posvetovalnico za noseče žene, v Žirovcih pa sektorsko ambulanto.

V KONJICAH

V Konjicah bodo imeli v Tednu matere in otroka v treh večjih podjetjih predavanja o delu zaposlene žene in o vzgoji otrok, razen tega pa bo imela eno podobno predavanje še LU. Na vseh osnovnih šolah v občini bodo roditeljski sestanki, kjer bodo še posebej razpravljali o šolski vzgoji mladine ter o nalogah mater pri tem vprašanju. Pionirji iz osnovne šole so skupaj z otroki iz otroškega vrta pripravili razstavo svojih izdelkov.

Terenske obiskovalke bodo v tem tednu obiskale vse družine z več otroki, prav posebej pa tiste z dojenčki in take, ki imajo pri sebi rejence ali partizanske sirote. V nekaterih večjih vseh bo imelo učiteljsko predavanje o pomenu Tedna. V Konjicah pa bo pred zaključkom še večja akademija, na kateri bodo razen ostalih nastopili tudi otroci iz otroškega vrta, ki so Konjicane ob takih proslavah že večkrat razveselili s svojim programom. L. V.

Sekire in žage vajene roke segajo po dobri knjigi

V Litiji sprejemajo naročnike za knjigo Preferenove družbe in za knjigo »Titov« v litijski podružnici Državne založbe Slovenije; posebni poverjeniki so tu tudi na terenu. Najbolje se je izkazal doslej sindikat godznih delavcev v Smartnem pri Litiji. Tam so razpravljali o vključitvi v Preferenovo družbo na sindikalnem množičnem sestanku in je razveseljivo, da se je ves kolektiv prijavil za člane PD. To je gotovo lepo dejstvo, da roka, ki je vajena predvsem žage in sekire, stoga tudi po dobri, napredni knjigi. Stoodstoten vpis v knjižno zadrugo je dokaz, da so člani na pravi poti.

Ta sindikat je naročil tudi nekaj izvodov knjige »Titov«. V Litiji skrbe za vpis v PD tudi nekateri terenski poverjeniki, ki so nabrali doslej 100 naročnikov. Izkazal se je delovni kolektiv lesnoindustrijskega podjetja ZALES (Zasavska lesna industrija Litija), ki je zbral doslej 40 naročnikov. ZALES ima majhen, podjeten kolektiv, ki se izkaže pri vseh akcijah in je za zgled vsej dolini. V Litiji se je na terenu prijavilo 50 naročnikov, republiški mizarstvo podjetje »Tesar« v Smartnem pri Litiji pa je zbralo doslej 10 naročnikov. Z akcije nadaljujejo.

Tudi v litijski predilnici, ki je največji delovni kolektiv v vsej litijski občini, se niso zaključili nabiralne akcije. Pohvalno je treba omeniti, da so poverjeniki PD povabili tudi kmečko prebivalstvo v Jahinški in Kostrevaški dolini, naj se včlanijo.

In kako je z naročili na knjigo o Titovem življenju? Doslej so nabrali terenski poverjeniki 200 naročnikov. Ker pa akcija še ni zaključena, se prijavljajo še novi naročniki. —nč—

Papirnica v Vevčah bo zgradila zdravstveni dom

Kolektiv vevške papirnice se je odločil, da bo iz lastnih sredstev zgradil velik zdravstveni dom. Stroški zanj bodo znašali okrog 30 milijonov dinarjev. Z delom bodo začeli že letos ter bodo porabili za temelje in druga začetna dela prvih 6 milijonov dinarjev. Papirnica bo zgradila tudi dve stanovanjski hiši.

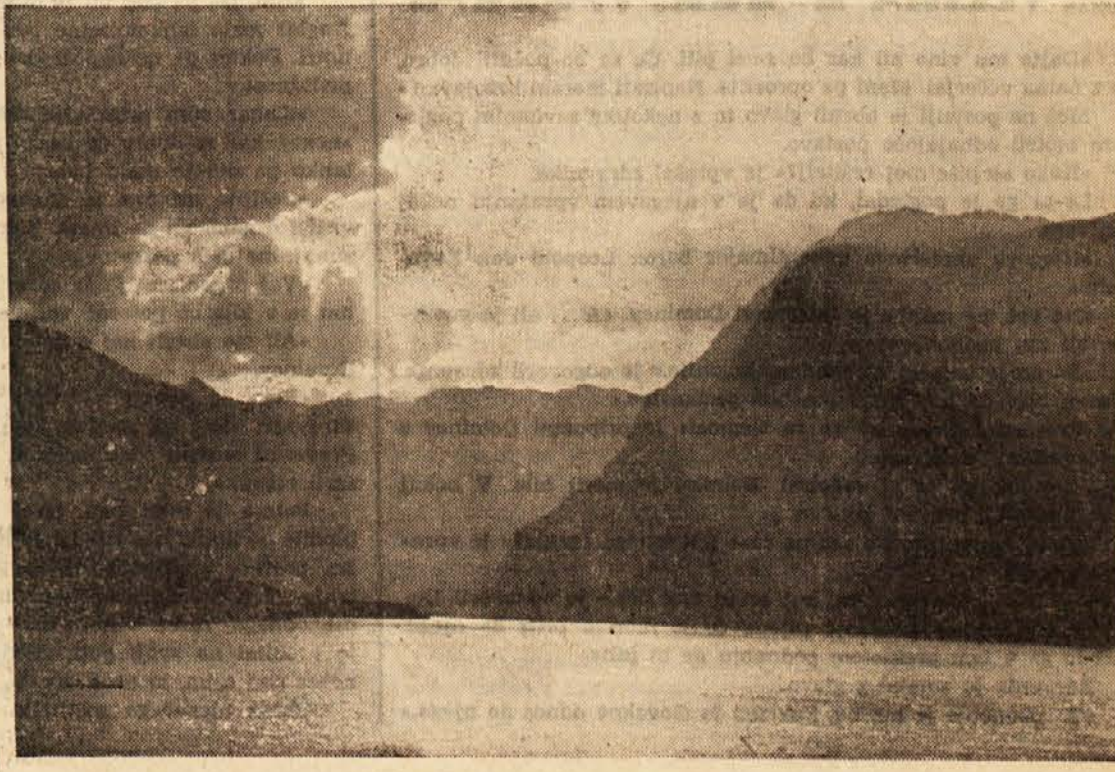
Svarun-Pirš Franc iz Radovljice je umrl

Danes popoldne bodo pokopali partizanskega očka Pirša, po domače »Mlekarja« iz Radomelj. Poslovil se je od nas spet eden starih znancev iz najtežavnejših dni. Umrl je v 71. letu starosti. Luce Svarun bo zapisano v naši borbeni zgodovini. Čeprav je bil bolan, je marsikatero zgodilo nastopil, razen tega pa je bil oče predanih in borbenih prvoborcev Piršov.

Dragi Svarun! V svojem krogu si vzgojil tri dekleta: Tinko, Ano in Mimi in kar šest fantov: Franca, Antona, Ivana, Joža, Stanka in Rudija. Huda romantična bolezen te je priklenila na ozko okolico. Celih 34 let si nisi mogel sam pomagati s postelje. Marsikdo bi klonil! Ti pa si bil zmeraj nasmejan, dovzeten in splošen za marsikatero vscelo. Pogumno si prenašal vse — tudi izgubo treh sinov.

Tudi prepričanje in zapor ti nista našla. Natprej so te vlekli v Gorice, potem pa v Begunje, kjer si bil med tistimi, katerih srce je čakalo mrlzlega svinca. Mučenje ti ni odvzelo humorja. Tvoja izredna iznajdljivost in vednost sta se obdržali pri življenju. Pripeljali so te nazaj za vabo sinovom, da bi jih nacisti, ko bi se približali hiši, zajeli. Toda velika opreznost je čuvala tvojo glavo. V najhujši zimi 1944/45 si zdravil kar osem partizanov.

Ko so v tednu ob osvoboditvi prišli trije sinovi domov, si v žalosti in še večji radosti dejal: »Pol na pol, trije v črni grudi, trije živi junaki in ti živi junaki so: France, Ivan-Rastko in Jože Luka, vsi rezervni kapetani JLA, zadnja dva nosilca partizanske spomenice 1941. I. Dragi Svarun! Mnogo si videl, doživel in preprekel. Tvoje junško srce je premagalo nacistično drhal in zažvelelo v svobodi. Naj ti bo lahka slovenska zemlja, katero si tako silno ljubil!

VSEGA DO KALEM ZA VSE

Ob kronanju angleške kraljice

Komentarji angleškega tiska — Naval ljudi z dežele in iz tujine

London, 2. junija.

Danes bo kraljica Elizabeta s kronanjem postala »Elizabeta II.« po milosti božji kraljica združene kraljevine Velike Britanije in Severne Irske in njenih ostalih posesti in dežel, glavar Britanske skupnosti narodov in zaščitnik vere...

Kraljica bo obljubila, da bo vladala deželam Britanske skupnosti narodov (razen Indije) v skladu z njihovimi zakoni in običaji...

Predsedniki vlad Britanske skupnosti narodov bodo prisostvovali kronanju (vštevši predsednika indijske vlade), ne bodo pa se udeležili tudi ustoličenja poglavarja Britanske skupnosti narodov, marveč bodo le opazovali kronanje britanske kraljice. Kronanju bodo prisostvovali kot udeleženci ceremonij samo člani kraljevskega doma, »pairi« Velike Britanije in člani britanskega parlamenta.

(Od našega stalnega dopisnika)

Kronanje bo v westminstrski katedrali, v kateri so bili kronani vsi kralje Anglije in Britanije, začeti z Viljemom »Osvajalcem« (1066. l.), po obredu, ki se je od tistih dob razvil in ki se je do danes le malo spremenil. S krono sv. Edvarda na glavi in žezlom, v zlati kočiji, ki jo bo vlekel osem konj, in v spremstvu veledostojanstvenikov britanskega plemstva, v hermelinu, v škrlatu in zlatu, se bo peljala kraljica po razkošno okrašenih londonskih ulicah, polnih ljudskih množic, ki bodo vzkliskale in se naslajale nad bogastvom in sijajem bleščečega pisane spreveda tega kraljevskega karnevala, kakor ga je imenoval »New Statesman and Nation«.

Stroški kronanja znašajo že dva milijona funtsterlingov (1 milijardo 600 milijonov dinarjev).

Pojasnjujoč razloge tako svečane proslave, londonski listi pišejo:

»V tem velikem festivalu, s katerim se proslavlja kronanje kraljice Elizabete, gledati samo zgodovinski in tradicionalni akt, pomeni, ne razumeti njegovega glavnega smisla. To ni le romantična pantomina, ki vzbuja spomine na preteklost in ki vzbuja radovednost množic. Samo omejenjenci in slepci lahko trdijo kaj takega («Observer»).

Mervin Stockwood pa piše v »Reynolds News«: »Živim v revni četrti velemesta in opazil sem, da otroci zelo radi gledajo »lordmar«-a, ko se vozi mimo v svoji pozlačeni kočiji z livriranimi lakaji. Zakaj tudi ne? Brezimenkemu, brezbarvemu narodu je potrebno nekoliko pestrega sijaja...«

»New Statesman and Nation« pa piše: »Mi skrunimo kronanje z divjaškimi pesmi. Učeni Hindusi nam pravijo, da gre naše kronanje po obredu, ki je še v rabi na otočju Fidži...«

»Manchester Guardian«: »Čudno je, da je ta ritual, ki so ga nekdanj uporabljale vse monarhije, obdržala v polnem sijaju le britanska monarhija, ki je od vseh največ izgubila glede neposrednega upravljanja, in še več: monarhija postaja vse bolj le okras, svetinja tradicije pa vse močneje privlači zanimanje ljudstva in ga vznemirja...«

»Tribune« (Bevanov list): »Kraljici želimo dolgo in srečno živ-

ljenje, kar pa se tiče svečanosti, naj jih vsakdo uživa na svoj način in po svojem okusu.«

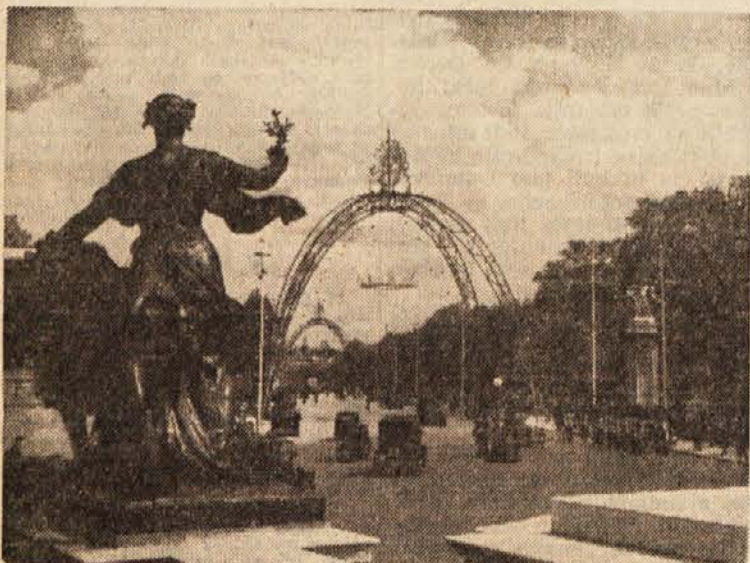
Toda, ko bo vse mimo, bodo nekateri časniki, med njimi tudi »Tribune« rezervirali prostor, da bodo obravnavali te resne dogodke našega časa.

V London prispe danes 1200 posebnih vlakov z gledalci. Policija kontrolira ob vhodih v London promet motornih vozil, toda naval se je pričel prej, kakor so pričakovali. Središče Londona je dobesedno preplavljeno s peči in vozili. Avtobusi ne morejo voziti po rednih progah. Pot, po kateri pojde slavnostni spreved, je zasedla množica, ki občuduje dekoracije. Postajališča podzemeljske železnice so pravi kaos. Policija je poklicala na pomoč 20.000 policajev iz drugih krajev.

Kronanje se bo začelo okrog enajstih in trajalo bo do četrta na tri. Spreved krene okrog treh iz katedrale proti Buckinghamski palači po londonskih ulicah, po katerih se bo pomikal dobri dve uri. Gledalci morajo biti na svojih mestih najpozneje ob sedmih zjutraj.

Trinsemdeset let stara vdova Joan Neam iz Buchinghamshirea je včeraj zjutraj zavzela svoje mesto na hodniku Trafalgar-Squarea, da bi videla slavnostni spreved, na katerega bo čakala natanko 48 ur. Čez dan se ji je pridružilo še več sto ljudi, večidel žensk, založenih s kruhom in suho hrano za tri dni.

V.Ž Pešič

Pod slavoloki se bo pomikal slavnostni spreved

Ameriški strokovnjak za pokopališča

V Ameriki imajo celo na grobovih neonsko razsvetljavo

Nedavno je priplula v Evropo velika, razkošno opremljena ladja »Britannica«. Med potniki je bil tudi R. Paul Lee iz Minneapolisa, znan kot glavni ameriški grobar. Mož ima veliko podjetje za urejanje pokopališč. Pred prihodom v Evropo je prepotoval Avstralijo, Indijo in Egipt. V Evropi se je najprej ustavljal v Italiji in Franciji. Vsakemu sopotniku na ladji je izročil prospekt svojega podjetja, v katerem hvali ameriška pokopališča in njihove naprave. Mož pa na zunanji prav nič podobne grobarju. Nasprotno, živahen, prijazen in vljuden je tako, da človek ne bi verjel, da je gospodar takšnega podjetja. Od potovanja po svetu si obeta za svojo stroko mnogo novih idej.

V Egiptu, Italiji in Franciji si je najprej ogledal pokopališča. Napravila so nanj tako globok vtis, da se že ukvarja z mislijo, da bi po vrnitvi v Ameriko svoje podjetje delno reorganiziral. Pri tem se zdi malone nemogoče, da bi že dosežene uspehe še prekosil, kajti v prospektu je rečeno, da

so »vsa Leejeva pokopališča v najudobnejših in najbolj idiličnih legah in da je povsod na razpolago krasna kapelica z oglatimi, da so za goste pripravljene saloni, za zadnja posvetovanja z duhovniki pa konferenčne sobe. Vsako pokopališče ima tudi vse lepo opremljene stranske prostore in poseben salon za kadilce. In vsi prostori so v skladu z letnim časom temperirani. Grobovi so povsod na prisojni strani in napravijo na človeka najugodnejši vtis. Plačevanje in obrokli je seveda dovoljeno.«

Ce hočemo svojci ranjkemu izkazati posebno čast, ga lahko odpeljejo na starogrški, mitološki način v čolnu čez umetno narejeno reko Styx za takšne primere so na razpolago ženske, ki proti ustreznemu plačilu na pogrebu jokajo. V ceni je vračunana tudi ceremoniji sledeča pojedina z godbo. Da bo slika te čisto ameriške novotarije popolna, naj omenimo še zadnjo novost, na katero je Lee zelo ponosen: grobovi z neonsko razsvetljavo.

Obiskali smo žene gospodinje, matere z dvema, tremi in štirimi otroci. Njihovo delo in življenje se začne, odvisa in konča v kuhinji ob štedilniku, med otroci in pri večnem pospravljanju.

Vseposod napredek — samo gospodinjstvo kot nekdanj

Nebote se spomnimo, da smo tudi o pomoči gospodinjstvom mnogo razpravljali, pisali in slišali lepih besed. Toda medtem ko sta napredek in razvoj v vseh gospodarskih panogah očitna, ne moremo tega reči za drobna gospodinjstva, kjer je žena gospodinja še vedno suženj svojega dela, z delovnim časom, ki ne pozna meje.

Odgovori na vprašanja so pri številnih tovarišicah podobni drug drugemu. Tov. I. Z. ima štiri otroke. Njen delovni dan se začne ob 5. 6. zjutraj in traja pozno v noč, do 11. včasih do 1. do 2. ure zjutraj. Tam, kjer stanuje, ni otroškega vrta, da bi vanj vsaj za nekaj ur poslala otroke. Vsa dela opravlja sama. Samo nekajkrat se je poslužila pralnice — bilo je drago, perilo pa slabo oprano. Večja gospodinjstva dela ji izpolnjuje ves teden. En dan pranje, drugi likanje, ribanje kuhinje, temeljito čiščenje sob, mimo tega kuhanje, pospravljanje in krpanje, ki se zavleče pozno v noč. Tudi obleke za otroke šiva sama. Tu bi bilo

Delovni čas gospodinje je okrog 14 ur in še več na dan

zastonj vprašanje, če ima nedelje proste in kakšni so njeni dopusti.

»Najhuje je to,« je dejala (tov. I.), »da na kako posebno vzgojo otrok pri tolikem delu niti pomisliti ne morem, temveč stresam le svojo nervozo.« Tako so govorile tudi druge, ki so v podobnem položaju.

Tudi gospodinjstvom bi bilo mogoče pomagati

Dvoje stvari so gospodinje pohvalile kot občutno pomoč pri svojem delu. Tam, kjer imajo v bližini stanovanj otroške vrte, zlasti take brez hrane, ki ne stanejo dosti, so z njimi nadvse zadovoljne. Ko ima mati največje dela, so otroci spoti in pod nadzorstvom. Druga olajšava so električni kuhalniki za tiste, ki jih imajo.

Večina gospodinj je mnenja, da bi lahko storili zanje še marsikaj, če bi se stvari nekdo z interesom in resno lotil. Kuhinje še vedno ribajo kot njihove babice — v trgovinah pa je že polvinil, ki bi lahko vsaj delno nadomestil linolej, ta sen vseh gospodinj. Toda med stroške za gospodinjstvo večini ni mogoče uvrstiti razmeroma drugega politvinila. In vendar to ne bi bil nikak luksus.

Žene, s katerimi smo se razgovarjali, vedo, da pri nas čez noč ne more biti Amerike. Toda

povsem upravičeno trdijo, da bi naša kovinska proizvodnja sedaj že lahko izdelovala razne nekomplecirane strojčke, bodisi za lupljenje krompirja, rezanje, stapanje testa in podobne, ki bi skrajšali čas za kuhanje in olajšali to delo. In kaj šele bi gospodinjstvom pomenil soliden sesalec za prah, stroj za pranje! Seveda pa taki predmeti ne bi smeli biti podvrženi vsem dajatvam, ki bi dvigale cene. V tem primeru bi bile stvari v izlozbah in ne v kuhinjah, industrijska podjetja pa bi lakonično zaključila, da se ta vrsta proizvodnje ne izplača. Tudi prehrabena industrija bi lahko pomagala. Razne juhe ki jih je moči skuhati v 40 minutah, dobre konzerve po znanih cenah, bi mnoge gospodinje z veseljem pozdravile.

Tov. B., ki hodi v službo in ima doma tri otroke, ne pa tudi gospodinjstvom pomočnice, opravlja dnevno dvoje služb. Do druge ure v pisarni, nato do 11. 12. ure ponoči doma. Otroke ima v šoli ali vrtec, kuha sama. Hrana v menzi ji je predraga. Meni, da bi bila hrana lahko cenejša, če bi imeli kako menzo, ki bi kuhala samo za stranke, ki odnašajo hrano na dom. Odpadli bi stroški za lokal in strežniško osebje. Nekaj se čuje, da Beograd že ima tako menzo.

In kaj bi lahko storili za tovarišico P., ki ima 6 otrok in si je pri večnem šivanju pokvarila oči. Včasih se je dobilo v trgovini trpežno blago, ki je nekaj vzdržalo. Sedaj ne ostane nobena stvar na otroku čela dalja časa. Zabice in nogavice iz stare pavole, kot jih izdelujejo naša podjetja, pa so strgane že po nekaj dneh. Ne preostane drugega, kot šivanje v nedogled.

Toda tako je v mestih, kako je šele na deželi. Zaenkrat še ni nobene statistike, ki bi pokazala, koliko gospodinj se še vedno muči pri ognjiščih in tu izgublja svoje zdravje. Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, prvi te vrste v državi, bo imel skupaj z gospodinjstvom široko področje dela. Mimo tega področja pa ne bo mogla vsa naša družba, ne gospodarski organi. Saj problem gospodinj, njihovo prekomerno izkoriščanje ne sme več ostati zaprt med štiri stene kuhinje — marveč je prav zaradi tega izkoriščanja splošno družben problem.

Dokler ne krenemo z mrtve točke, na kakršni je običajno gospodinjstvo, bomo zastonj zvrčali na splošno zaostalost žene, da se naše žene gospodinj iz leta v leto manj udeležujejo v javnem življenju. Bolj od političnega prepričanja je potrebna dejanska pomoč za razbremenitev njihovega šestnajst in večurnega delavnika. Brez proizvodnje tehničnih pripomočkov in uvidenosti pri cenah pa se stvar ne bo ganila dalje.

Zakaj je tu razvoj obtičal?

je rekel. »Njegova ekselena ne pije nič drugega razen lahkega vina in mineralne vode. Tu živi že pet let, in sicer ne samo tu, marveč tudi v močvirjih, pa ni bil še nikoli niti »n dan bolan.«

»Hm, jaz pa sem bil že desetkrat na pragu smrti,« je odgovoril Anglež malo lahkomiselno, »in prav nič me ne skrbi, kdaj bom umrl. Dokler pa ne napoči tisti dan, bom pil žganje, kadarkoli bo priložnost.«

»Kuhar vam pripravlja nekaj za južino,« je rekel zdravnik, »nekaj, kar je dobro za vas. Žganja vam za zdaj ne morem dati, lahko pa dobite malo belega renškega vina in mineralne vode.«

»Pošljite mi to,« je odgovoril Dominey navdušeno. »Kakšen vražji organizem pa imam, doktor! Ze duh po jedi, ki prihaja od zunaj, me dela požrešnega.«

»Vaš organizem je še zdrav, samo paziti bi morali bolj nanj,« mu je v tolažbo pojasnil zdravnik.

»Ali ste slišali kaj o ostalih iz moje skupine?« ga je vprašal Dominey.

»Reka je naplavila trupla nekaterih Askarov,« je odgovoril zdravnik, »levi pa so dva konjička požrl. Zda pa mi oprostite. Prevezati moram rane nekemu domačinu, ki ga je ponoči razmesaril jagvar.«

Potnik je ostal sam, ležeč mirno v kolibi. Njegove misli so blodile po minulosti. Gledal je iz kolibe čez goll, pusti kos zemlje, čez poseko, kjer so postavili to taborišče, gledal je proti kupu trnja in cvetočega grmičevja na oni strani, skrivnostnega in neprehodnega, razen vzdolž tiste grobe slonove sledi, po kateri se je prebijal na svoj pot. Gledal je proti široki reki, modri ko nébes nad njim, in proti goram, zaviti v meglo.

Obraz njegovega gostitelja ga je popeljal nazaj v minulost.

Meglen spomin se je dotaknil njegovih misli nanjo. Slika, ki se je pojavila v njegovem spominu, je iznenada postala jasna nekoliko pozneje, med večerjo, ko so vsi trije, gostitelj, zdravnik in on sedeli za mizico, stoječo pred kolibo. Čutili so rahel vetrič, kako pihlja s planin in oznanja noč, ki se je hitro spuščala na zemljo. Sluge iz domačega plemena so mahali okrog njih z bambusovimi pahljačami in odganjali od njih nadležne muhe, zrak pa je bil že kar prenasit z vonjem neke eksotične rastline.

»Cujte, saj ste Devinter, če se ne motim!« je nenadoma vzklisknil »Sigismund Devinter! Bila sva skupaj v Etonu... V Horrock's-Houseu... bili se semifinalist v tenisu.«

»In potem v Magdalen-collegeu številka pet v čolnu.«

»Dobro, toda zakaj mi je zdravnik rekel, da se pišete von Ragastein.«

»Zato, ker je to slučajno res,« se je glasil Joka odmerjen odgovor. »Devinter je moje rodbinsko ime, in pod tem imenom sem bil znan v Angliji. Pozneje, ko sem po smrti svojega strica podedoval njegovo posestvo in grofovski naslov, sem moral privzeti tudi priimek von Ragastein.«

»Kako majhen je ta svet!« je vzklisknil Dominey. »Kaj vas je pravzaprav privabilo sem, levi ali sloni?«

»Ne prvi, ne drugi.«

»Pa menda vendar ne boste trdili, da se se odločili za to vrsto političnega dela zaradi dela samega, ne pa zaradi športa.«

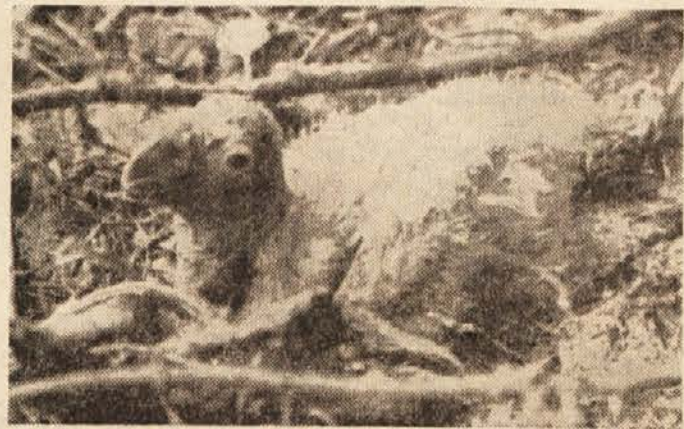
»Drži Sportne karabine ne uporabim niti enkrat na mesec, razen če je nujno potrebno. V Afriko so me prignali drugi razlogi.«

Dominey je popil krepak požirek renškega vina in mineralne vode ter se naslonil nazaj, opazujoč kresnice, ki so se dvigale nad

Redek dogodek v ljubljanskem zoološkem vrtu

Ljubljanski Zoološki vrt ob Večni poti je te dni zabeležil redek dogodek. Samica plešca ali beloglavega jastreba (Gyps fulvus) je zvalila mladiča.

Marsikdo, ki ga zanimajo živali, pozna ta par velikih ptic, večjih od planinskega orla, z dolgim, na videz golim vratom in velikim močnim kljunom. Tedne in tedne so obiskovalci vrta opazovali, kako vztrajno vali samica plešca v gnezdu na majhni polici ob strehi Ker v literaturi ni najti podatkov o tem, koliko časa vali samica plešca (v »Brehmu« lahko beremo le to, da zleže samica praviloma samo eno

jajce, dolgo 9 cm, koliko časa pa vall, ni ugotovljeno), so po sedmih tednih valjenja že razmišljali o tem, da bi ohranili vsaj jajce za muzej. Toda po 55 dneh valjenja se je le izvalil mladič, ki ga zdaj samica skrbno neguje in greje pod perjem. Hranita pa ga tako samica kakor tudi samec, in sicer izbljuzeta napol prebavljeno hrano v kljunček. Oba pa sta zelo »izbirčna« glede hrane. Sveže meso pustita ležati po več dni, da se usmrači, kajti plešci cenijo le mrhovino.

Oba plešca v Zoološkem vrtu so pred štirimi leti dobili iz Makedonije. V Sloveniji so te živali zelo redke. Zadnja leta so jih spet v večjem številu opazovali na Goriškem okrog Krna. Verjetno jih je privabila v naše kraje mrhovina gorskih živali, ki so med hudo zimo poginile v snegu in plazovih.

Kaj je prineslo I. kolo zvezne atletske lige

Nekaj odličnih rezultatov — Spremenjen način letošnjega tekmovanja

V soboto in nedeljo je bilo v nekaterih mestih Jugoslavije I. kolo moštvenega atletskega prvenstva. Atleti Partizanov in atletinje »Mladosti« so si dosegli najboljše rezultate. Vsa tekmovanja so bila v zelo slabem vremenu, kar je precej vplivalo na rezultate.

Penko, naš najbolj nadarjeni mladinec za atletske mete

ki je v Zagrebu premagal »Mladost« in si nabral 29.580 točk, kar pomeni dosegel njegovo rekordno število. V Beogradu so bili doseženi nekateri odlični rezultati: Milakov je v skoku s palico dosegel 420 cm, Kaluževa je vrгла kopje 41,95. Hobernar je dosegel izvrstni rezultat na 800 m v času 1:54,3 itd. Stanje po točkah v Beogradu se glasi: Partizan 32.402, Crvena zvezda 32.232, BSK 23.510. V Zagrebu je pomemben rezultat dosegel Koprič, ki je vrgl kladivo 50 m, Miller je izenačil mladinski rekord v skoku v višino in preskočil 185 cm. V Zagrebu je bil dosežen nov državni rekord v teku na 80 m ovire. Članica »Mladosti« Milka Babović je dosegla čas 12,0 (stari rekord 12,2). V Novem Sadu so tekmovali atleti in atletinje Vojvodine. Benjak je izenačil mladinski rekord na 100 m — 11,0.

V Subotici so tekmovali atleti Spartaka. Clani so nabrali 27.302 točk, članice pa 8432. Posebno se je odlikoval 17-letni Pavlica, ki je vrgl krogle 15,85, kar je samo 4 cm manj od članskega rekorda Vojvodine.

Tudi v Ljubljani so nastopila moštva Odreda, Zelezničarja, ki tekmuje v kompletnem »A« programu, in pa Svoboda, ki tekmuje v »B« programu. Tekmovanje v Ljubljani je bilo zanimivo in je prineslo kljub dežju dobre rezultate. Za presenečenje lahko sodimo drugo mesto mladince Penka v metu krogle, ki je bil takoj za B. Milerjem. Tudi mladi Petrušič je v skoku v višino premagal izkušenega Zgalina. Od žensk je Peričičeva dosegla dva odlična rezultata, in sicer v skoku v daljino 5,24 in v teku na 200 m 28,0. V skoku v višino je Šimova dosegla z rezultatom 146 drugo letošnji rezultat v državi. Končni stanje točk I. kola v Ljubljani je: Odred 27.755, Zelezničar 24.460. Atletinje Odreda pa so nabrale 12.403 točke.

V Mariboru so v okviru prvega kola atletske lige tekmovali moški in ženske druge ekipe Kladivarja (Gelje) in domačega Zelezničarja ter Branika. Članica Zelezničarja Sernečeva je v teku na 80 m ovire s časom 13,6 dosegla nov mariborski rekord. Končni vrstni red tekmovanja je: Zelezničar 10.807, II. Kladivar II (Gelje) 10.257 točk, III. Branik (Maribor) 946 točk.

Rezultati, ki so bili že doseženi na letošnjih tekmovanjih v Sloveniji, pa tudi rezultati prvega kola atletske lige, nam dajejo upanje, da letos presenečenja niso izključena.

Poleg tekmovanja v »A« programu, ki velja za zvezno prvenstvo ligo, tekmujejo tudi v skrajnem »B« programu, ki velja istočasno za republiko ligo. Tekmujejo vsa tista atletska in partizanska društva, ki sicer po moči ne bi zmogla »A« programa. V Ljubljani je razen Odreda in Zelezničarja, ki sta nastopila v »A« programu, tekmovali tudi AK Svoboda, ki je kljub blatu in dežju uspel zbrati 8365 točk v desetih disciplinah tekmovanja. Atletski klub Svoboda deluje v zapadnem delu Ljubljane in se bori še z ogromnimi težavami, ker ima na Vrhu zelo primitivne naprave in komaj 160 metrov tekmovalne proge, zato je njegov uspeh tembolj razveseljiv.

V zvezni ligi »A« programa se letos tokujeje z razliko od prejšnjih let tako,

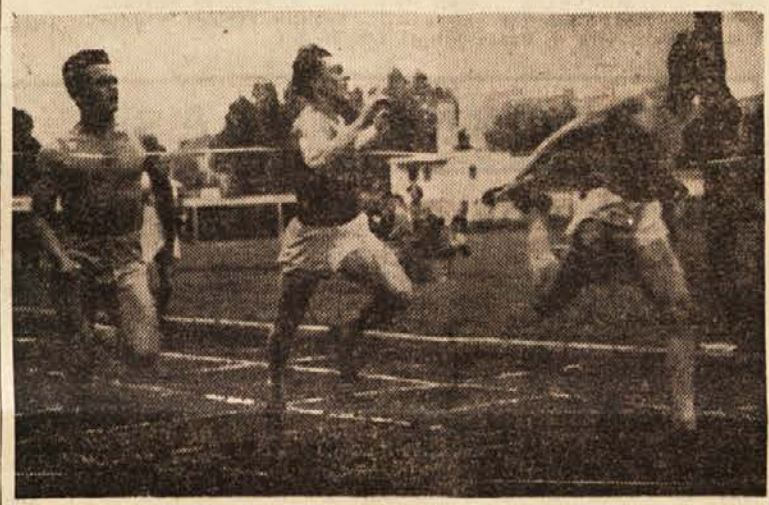
da se doseženi uspehi iz treh kol tekmovanja v različnih terminih v končnem plasmanu seštevajo, medtem ko se je do sedaj upoštevalo le najboljši uspeh iz enega do treh kol. Pri letošnjem načinu seštevavanja rezultatov bo odločilna važnost vsaka oslavitve ekipe z izostankom njenih tekmovalcev, ni manj pa lahko prizadene posamezne ekipe slabo vreme v nekaterih delih države, medtem ko na isti dan tekmujejo lahko moštva v drugih mestih dosegajo znatno boljše uspehe pod boljimi vremenskimi pogoji.

Prvo kolo v Ljubljani je že pomenilo za Odred in Zelezničar zaradi dežja in blata ter razmočenega terena velik primanjkljaj pri skupnem uspehu, kljub temu, da so se tekmovalci zelo trudili in tudi pokazali veliko borbenost!

PRED SEDEMNAJSTIM KOLOM hrvatsko-slovenske lige

Sestnajsto kolo slovensko-hrvatske nogometne lige ni prineslo nobenih bistvenih presenečenj. Med manj pričakovane izide štejejo edinole nerešeno igro med Melacem in Slavijo v Zagrebu, pa še to je do neke mere razumljivo z ozirom na dobre igre Karlovcv.

Razveseljivo je, da je bil skoraj v vseh tekmah prikazan dober, lep nogomet, kar nam kaže na popoln uspeh hrvatsko-slovenske lige. Zlasti slovenski predstavniki so v tem tekmovanju mnogo napredovali od Odreda pa do pomlajenega Rudarja na repu lestvice.

Tek na 100 m: Zmagovalec Cerne (O) reže s prsi ciljano vrstico (na desni), poleg drugoplasirani Boršnar (Z) in Petrovič (O)

Uspeh Ottenheimerja in Iliča v Angliji

Glasgov, 1. junija. Na velikem mednarodnem atletskega tekmovanju v »handicap« tekmovanju v tekli, ki so v Angliji zelo priljubljene, sta nastopila tudi znana jugoslovanska atleta Ottenheimer in Ilič. Tekmarije prisostvovalo nad sto tisoč gledalcev. Običajno nastopajo atleti v tej vrsti tekmovanja v enem dnevu v dveh ali treh tekih. Tokrat so nastopili le v dveh. V prvi točki sporeda v teku na eno miljo, je Ottenheimer dosegel čas 4:21,0. Ilič je prišel na cilj sedmi.

Izmed obeh je kriv, toda z medsebojnim obračunavanjem sta povzročila zmešnjava na igrišču in vzburkala živce igralcev. Te napeto vzdušje med tekmovalci obeh moštva pa je prešlo tudi na gledalce. Nastal je mučen položaj, v katerem so se strasti razplamtele. Nasprotja med igralci in med navijači za modre ali za bele so se tako zaostrele, da igra ni bila več podobna športni tekmi. Postala je surova, pa tudi navijači niso ostali dostojni. Ponekod je morala celo milica poseči vmes. To dokazuje, da so še vedno ostanki starega sovjetizma in lokalnega patriotizma, da je še vedno živ nezdravi antagonizem med najboljšimi kluboma Zagreba in Splita, ki je bil značilen za predvojnje športne odnose.

Vsakomur je jasno: Skrajni čas je, da ti in taki pojavi izginejo z naših igrišč, saj le škodujejo tako enemu kot drugemu klubu, izkoriščajo pa jih sovražniki. Športne oblasti bi morale ostro kaznovati izključene igralce, vodstva klubov pa poskrbeti za disciplino v svojih moštvih in brzdati strasti igralcev, ki se na igrišču spozabljajo.

I. Malec

Športno nasprotje

Strastni navijači na nedeljski tekmi med »Dinamo« in »Bijudokom« so šli čez mero. Seveda v tem tudi posamezni igralci niso mnogo zaostajali. Zato se je po sporu med Krstulovićem in Cimermančičem. Ni važno, kdo

REBAC PRISTOPILO K »DINAMU«

Rebac, desno krilo mostarskega »Veleža«, ki bo prišel v pošto za državno moštvo v tekmi s Turčijo, je te dni podpisal pristopnico k »Dinamu«. Rebac je že v Zagrebu in trenira v novem društvu

EVROPSKO PRVENSTVO V KOŠARKI

Pred odločitvijo

Do konca tekmovanja so še tri kola (POSEBEJ ZA »BORBO«)

Moskva, 1. junija. Danes igralci počivajo. Saj je tudi še čas, ko so pa imeli zadnje dni kar zapovrstjo težke tekme. Igrali so vsak dan, le malo je bilo taktičnih tekem, na katerih ni bilo treba dati vsega od sebe. Zdi se nam, da so bili naši igralci v najtežjem položaju, saj so odigrali več zelo težkih tekem, morali najtežjih na prvo mesto, pa tudi v drugih niso imeli lahkega dela. Vsi so zelo utrujeni.

občinstvo, marveč tudi za pristanek ostre precejšnje števila sodnikov do gostitelja. Najbolj pristranski je bil francoski sodnik Bigault, ki mu je sovjetsko moštvo dolžno precejšnjo hvalo za rezultate proti Čehoslovakom in Madžarom.

BOJ ZA PRVO MESTO — BREZ MIKA

Prvenstvo gre h koncu. Boj za prvo mesto ni več privlačen, kajti s precejšnjo gotovostjo lahko trdimo, da si je sovjetsko moštvo že zagotovilo naslov evropskega prvaka. Gostitelj na tem prvenstvu ni pokazal tako dobre igre, kot smo jo želeli videti. Sovjetski igralci so igrali slabše kot v Helsinkih in na prejšnjih evropskih prvenstvih. Sovjeti igrajo ostro, preprosto, imajo močno obrambo in dokaj pomankljivosti. Posebno slabo so igrali proti »conie«.

DOSEGLI SMO VEČ, KOT SMO PRİČAKOVALI

Neskomro bi bilo, če bi pričakovali v finalnem delu tekmovanja, da bodo naši igralci dosegli več, kot so. Pravzaprav so že presegli vsa naša pričakovanja. Upali smo, da bomo zasedli 10 ali 12. mesto, doslej pa smo si že zagotovili mesto med osmimi najboljšimi. Dosedanji rezultati kažejo, da lahko pričakujemo od naših igralcev, da bodo zasedli 5 do 7. mesto. Najresnejša tekmeča sta nam Čehoslovakija in Italija. Z Italijani še nismo igrali, po današnjem položaju sodim pa bi nam zmagala Italija zagotovo 5. mesto. Kaj takega pa niso pričakovali niti največji optimisti.

SOVJETSKI KOŠARKARJI SO IMELI NA TEM PRVENSTVU ŠE ENO PREDNOST PRD DRUGIMI MOŠTVI. NE GRE TU SAMO ZA

Nedeljska Odredova igra nam je dala upanje, da se lahko upravičeno potegujemo za mesto v prvi zvezni ligi. S tako igro bo Odred moral dobiti vsaj dve tekmi na domačem igrišču, kar bo po našem mnenju zadostovalo za vstop v prvo ligo.

ALI JE IZRAEL PRESENETIL?

Mnogi so mislili, da smo bili v predtekmovanju v najjažji skupini. Kazalo je, da bomo mi in Bolgari prišli v finale brez večjih težav. Z Izraelom ni skoraj nihče računal. To pač ni posledica domišljivosti Izraela doslej še nismo srečali v mednarodni športni areni, zato tudi nihče ni poznaval sposobnosti njegovih igralcev. Ko pa se je razvedelo, kdo je v izraelskem moštvu, je bilo takoj vankomur jasno, da bo to resen nasprotnik. Izraelski igralci so se namreč igrali ter se izpopolnili v košarki v ZDA in Kanadi. Poznavalec košarke pa to že zadostuje.

Izrael je trenutno na drugem mestu. Dosejel še ni izgubil v finalnem tekmovanju nobene tekme. Drugo mesto mu ogrožata le še Madžarska in Francija.

USPEH NAŠEGA SODNIKA

Z našimi košarkarji je prišel v Moskvo tudi sodnik Gojko Radoković. O sodnikih tu mnogo razpravljajo, seveda predvsem v slabem smislu. Toda naš sodnik Radoković se lahko pohvali z lepim uspehom: doslej je sodil pet tekem in ni prejel še nobene pritožbe.

A. Nikolić

Mednarodni turnir v Beogradu

V Beogradu bo od 12. do 14. junija v organizaciji Košarkarske zveze Srbije mednarodni košarkarski turnir ženskih ekip Italije, Belgije, Švice, Avstrije in Jugoslavije.

Državna reprezentanca brez Beare in Čajkovskega

Komisija za sestavo državne moštva je določila naslednje igralce za tekmo proti Turčiji, ki bo 5. junija v Carigradu: Stojanović — Stanković, Crnković — Spajić, Horvat, Bošković — Rajkov, Mitić, Milutinović, Vukas, Zebec. Rezerve: Nežmah, Belin, Milovanov in Čonč.

Moštvo je dobro sestavljeno. Beara in Čajkovski zaradi poškodb ne bosta igrala. Največja težava je bila z desnim krilom. Ognjanov je poskovan, Rajkov pa je bil na zadnjih tekmah državne moštva slab. Na nedeljski tekmi je igral Rajkov kot desna zveza z odlično, ker Rebac ni igral, se je komisija odločila za Rajkova, vendar mislimo, da bi bilo treba upoštevati tudi Rebca, ker nimamo nobenega rezervnega krila.

Mladinski telovadni nastop bo v četrtek

Velik telovadni nastop, ki bi moral biti preteklo nedeljo na stadionu železničarja v Ljubljani, so zaradi deževja preložili na četrtek. Učenci ljubljanskih šol bodo pokazali 13 izvirnih sestav, ki prikazujejo metode sodobne šolske telesne vzgoje pri nas. Hkrati bo na stadionu tudi finalno tekmovanje dijakov in dijakinj v štafetah. Sodelovala bo godba Ljudske milice. Začetek točno ob 16. uri.

PRED VIII. KOROSKIM FESTIVALOM Sloveni Gradec je pripravljen

Ravno na Koroskem. — V okraju Sloveni Gradec je vsako leto koroski festival, tradicionalna kulturno-prosvetna prireditelj vseh kulturnih organizacij okraja. Ta manifestacija kulturno-prosvetnih organizacij je v fužinarskih Ravnah na Koroskem ali v Slovenjem Gradcu.

Tudi letos je bil namen, da bo VIII. koroski festival v Ravnah. Vendar, ker je imelo korosko ljudstvo letos maja v Mežici svoj praznik »partizansko srečanje«, je bilo sklenjeno, da bo festival 14. junija v Slovenjem Gradcu.

Običajno so vsako leto nastopili na festivalu pevski zbori, godbe fužinarjev iz Raven in rudarjev iz Mežice. Nastopile so folklorne skupine, Prežihovi Kotuljčani pa so nastopili s »korosko občutjo«. Telovadni nastopi so bili dostojni. Lani so nastopili člani TVD Partizana iz Raven na svojem telovadnišču, letos pa je bila ob deseti obletnici partizanskega brcanja na predvečer 1. maja slavnostna akademija.

STRELJANJE Pionirsko prvenstvo Slovenije

Preteklo nedeljo je bilo v nekaterih mestih Slovenije pionirsko strelsko prvenstvo. Udeležilo se ga je 194 pionirjev, od tega 150 v Ljubljani. Končni vrstni red bo določen prihodnje nedelje, ker okraja Koper in Tolmin še nista tekmovala.

Posamezni rezultati so zelo dobri, žal pa ni opaziti pri posameznikih klove takšnega napredka. Rezultati: 1. Dušan Master (Maribor) 128 krogov (od 150 možnih), 2. Šelč Horst (Celje) 126 krogov, 3. Milena Dimić (Al. Rankovič, Ljubljana) 123 krogov itd.

PRED VIII. KOROSKIM FESTIVALOM Sloveni Gradec je pripravljen

kazali na tej prireditvi dosežene uspehe v svojem delu. Festival naj bi bila revija telesno-vzgojnega dela v industrijskem okraju Slovenj Gradca, ki ima številne pogoje za razvoj telesne vzgoje.

Na predvečer dneva festivala, dne 13. junija, bo slavnostna akademija, kjer bodo sodelovali TVD okraja. Naslednji dan pa bo nastop telesno-vzgojnih društev na prostem. Spored bo obsegal: proste šolske vaje in vaje Partizana, vaje na orodju, športno revijo, vaje nogometa, odbojke, atletike, rokometu itd. ter akademijo vseh nastopajočih.

Pri izvedbi telesno-vzgojnega programa bodo sodelovala vsa TVD Partizana okraja, šole in gimnazije. Sodelovala bo tudi slovenska mladinska in ženska orodna reprezentanca.

Namen festivala je razviti med množicami veselje do telesno-vzgojnega dela ter vzbuditi zanimanje za telovadbo in šport tudi v manjših vaseh in krajih, kjer še danes telesno-vzgojno delo ni razvijeno.

Festival bo velika manifestacija vsega dosežanj dela na področju telesno-vzgojnih društev Partizana, okraja Slovenj Gradca oziroma svobodne Koroske. F. Srebotnik

»Odred« in novinarji pred sodiščem

V porotni dvorani Okrožnega sodišča v Ljubljani se je danes vršila razprava proti novinarjem, katere je tožila Uprava »Odreda« za neobjektivno poročanje o njihovem društvu, in sicer o nogometnem moštvu.

Na zatočni klopi je bil urednik »Poleta« in urednik športne rubrike Ljubljanskega dnevnika. Obtožena kakor tudi priče, so v trirnem zaslišanju dali mnogo izjav o nepravilnostih v »Odredu«, ki so potem našle svoj odmev v športnem tisku. Na zahtevo zastopnika »Odreda« je bila razprava preložena za nedoločen čas. K. M.

Dominey, motreč tekočino v svoji čašici. »Kakšen je ta svet! Ze trideset ur nisem jedel, ko sem se snoči prebil do vašega taborišča, dve dni pa nisem pil ničesar razen umazane vode. Nocoj pa — piščančeva obara, bel kruh, belo rensko vino in konjak Napoleon. Jutri pa spet — kdo ve? Kdaj odринete od tod, von Ragastein?«

»Sele čez nekaj dni.«
»Vražja strela, kaj pa počenjate tako daleč od Glavnega štaba, če ne streljate na leve ali slone?« je vprašal njegov gost radovedno.

»Če že hoteče vedeti,« je odgovoril von Ragastein, »vašim političnim agentom povzročam glavobol s tem, da hodim iz kraja v kraj in zbiram domačine, da jih vezdam.«

»Cemu pa jih vezbate?« je nadaljeval Dominey izpraševanje. »Nedavno sem slišal, da imate pod orožjem štirikrat več domačinov kakor mi. Menda ne nameravate zbrati tu vojske. Mislim, da vam ne kaže, da bi se zapletli v vojno z nami ali s Portugalci.«

»Naša navada je taka,« je dejal von Ragastein nekoliko poučljivo, »da smo v Nemčiji in povsod, kjer žive Nemci, pripravljene ne samo na tisto, kar kaže, da se bo zgodilo, marveč tudi na vse, kar bi se utegnlo zgoditi.«

»Vojna v mojih mlajših letih, ko sem služil vojske,« je rekel Dominey zamišljeno, »bi bila lahko napravila iz mene človeka.«
»Mar se niste vojskovali tu v Afriki?«
Dominey je odkimal z glavo.

»Moj bataljon nikoli ni zapustil domovine,« je rekel. »Ves čas, dokler sem služil vojske, smo se mudili na Irskem. Zato sem ji dal pravzaprav že kot fant slovo.«

Po večerji so odvekli stole dalje v temo in nadaljevali pome-nek, kadeč cigare in pijoč zares izborno kavo. Zdravnik je odšel, da bi pregledal nekega bolnika, von Ragastein pa je postal zamišljen. Njegov gost pa je kar naprej obujal spomine.

»Najino srečanje,« je pripomnil in leno iztegnil roko za čašo, »bi bilo zelo zanimivo za psihologa. Sediva tu, sestala sva se po nekem čudnem naključju, in preživljava skupaj eno noč svojega življenja v afriški džungli, dva človeka iste starosti, skupaj vzgojena tisoče milj od tod, potem pa gredoča proti večni temi po poteh, oddaljenih druga od druge tako, da človeški razum to komaj razume.«

»Vi ste uprl pogled,« je zamrmral von Ragastein tiho, »v tisto temo, za katero se bo rodilo v jutranji zarji sonce. Videli ga boste vzhajati izza gora prav na istem kraju kot nov in bleščec svet.«

»Nikar me ne begajte z alegorijami,« je pripomnil njegov tovariš nejevoljno. »Ni dvoma, da je večna tema, celo če je moja prisposoba napačna. Nagnjen sem k filozofiranju. Pustite me sanjari. Tu sedim, deček-lenuh, dokler sem bil še deček, dobrodušni lovec za užitek v mladosti, dokler nisem naletel na tragedijo, od takrat pa človek, ki ga nosi tok in ki se polagoma pogreza v greh, brez določenega cilja, brez določenega upanja ali želje, razen,« je nadaljeval nekoliko sanjavo — »da mislim, da bi rad, da bi me pokopali nekje blizu vznožja teh gora, na drugi strani reke, za katero, kakor pravite, sonce vsako jutro vzhaja ko svet v plamenih.«

»To so neumnosti!« je ugovarjal von Ragastein. »Ce ste v življenju doživeli kako tragedijo, imate dovolj časa, da jo pozabite. Saj vam še ni niti štirideset let.«

visoko travo in nad štoraste gomile grmičja ter ko drobne zvezde visele v čistem, modrikastem zraku.

»Cuden je ta svet!« je govoril kakor sam pri sebi. »Siggy Devinter, baron von Ragastein, hlapčuje tu kdo ve komu, vezba zamorce, da bi se borili kdo ve proti komu, in zdaj je kolesce nekoga velikega političnega stroja, jutri pa bo morda generalni guverner Nemške Afrike... Vi, Devinter, ste bili zmeraj ponosni na svojo domovino.«

»Moja domovina je dežela, na katero je človek lahko ponosen,« je odgovoril Nemec svečano.

»Da, vi jemljete stvar vsekakor resno,« je nadaljeval Dominey, »in vsega se lotite resno. Jaz pa... z menoj je pri kraju. Mene bi bil vrag vzal že snoči, da nisem zagledal dima, ki se dvigal nad vašim šotorom. Sicer pa se prav nič ne peham za življenje — v tem je stvar. Blodim po svetu kakor sem blodil. Mislim, da bo enkrat že kako vseg konec. Ali bi lahko dobil malo ruma ali žganja. Devinter — reči hočem von Ragastein — ali Vaša ekscelencija — ali kako naj že rečem? Ali vidite tiste kosme megle ob reki? To pomeni name malarijo, če ne pijem alkohola.«

»Imam nekaj boljsega od teh dveh pjač,« je odgovoril von Ragastein. »Ko boste poskusili, mi boste povedali svoje mnenje.«

Za gospodarjevim stolom stoječi sluga je dobil kratko, tiho izgovorjeno povelje. Odhitel je v kolibo, kjer so bila shranjena živila, in se kmalu vrnil s steklenico. Angležu je ob pogledu nanj zaprlo sapo.

»Konjak Napoleon!« je vzkliknil.
»Pravkar sem ga dobil nekaj steklenic,« mu je pojasnil domačin.
»Drago mi je, da jih lahko ponudim nekomu, ki jih zna ceniti.«
»Gromska strela, drži, pristen konjak Napoleon!« je vzkliknil

DNEVNE NOVICE

KAKO SE VPISUJE MESTNO NOTRANJE POSOJILO ZA GRADNJO STANOVANJ IN SOL V LJUBLJANI

Vpisovanje traj eno leto. Obveznice so izdane v apoenin po 500 din. Vsaka obveznica bo lahko izrečena za hišice ali stanovanja. Obročno odplačevanje letnih obveznosti posameznika je možno pri sindikalnih podružnicah podjetij ali ustanov in pri terenskih odborih SZDL. Vsi neposredni razpečevalci obveznic prejmejo 2% provizije od vrednosti prodanih obveznic.

Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije sporoča udeležencem strokovnega sestanka zobozdravstvenih delavcev Slovenije, da je Direkcija drž. železnice v Beogradu dovolila od 9. do 15. junija le 25% popusta.

NESREČA NE POČIVA

Kmet Jakob Lamoprečnik iz Lenarja je padel z voza na glavo in si pretresel možgane. Poškodovano ima tudi levo roko.

Osemdesetletni upokojenki Uršuli Goljevšek, Vodniškova c. 12, je spodrsnilo na kolo vozi, da je padla in si zlomila desno nogo.

Dijak Marko Retnik, iz Prečne ulice, je pri telovadbi padel in si zlomil levo roko v rami.

Delavec Alojzij Majc, Vižmarje, je bil napaden in ranjen v desno stran prsnega koša.

Delavec Alojzij Salmovič, Trnovski pristan 12, se je šel odžejat v gostilno.

kje se je zapletel v pretep. Udarec z stolom mu je puštil na glavi skelečo rano.

Pri pretepu je bil ranjen tudi delavec Gabrijel Kogovšek. Ima kompliciran zlom leve noge. Poškodovano pa ima tudi roko.

SAMOMOR MLADENICA

Iz neznanih vzrokov se je ustrelil v glavo 24 letni Anton Markovec. Nesrečneže je poškodbam podlegel.

AVTO POVOLJ DEKLICO

Na dvorišču v Vižmarjih so se pred dnevi igrali otroci. Med njimi tudi šestletna hčerka lvarja, Ivica Kaladič. Ko je mala Ivica stekla iz dvorišča čez cesto, je v istem hipu privozil tovorni avto, ki je nesrečno povozil, da je kmalu za tem umrla.

Tudi na Miklošičevi cesti je bila lažja prometna nezgoda. Ivana Pintar s Frate 14, je podrl avto. Na srečo ima ponesrečenece le lažje poškodbe.

Marijana Vidica, sina nameščena, Savlje 72, je podrl voz, pri čemer mu je počila lobanja.

NESREČA POD MANGARTOM

Delavci, ki popravljajo najvišjo alpsko cesto v Jugoslaviji, cesto na Mangart, taborijo pod šotiri v gozdu ob cesti. Pred dnevi je med nalivom adarila strela v smerko v bližini tabora delavcev in jih osem ranila. Dva tista ranjena so takoj odpeljali v bolnico v Vipavo, ostali ponesrečenci pa so dobili prvo zdravniško pomoč v Bovecu.

DANES IN JUTRI

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Torek, 2. junija ob 20: Linhart: Matiček se ženi. Zaključena predstava za zadrušnice KZ in OZ.

Matičec, — Gorenjski slavček. — Eranko Miklavc.

Sreda, 3. junija ob 20: M. Bor: Kolesa teme. Abonma red D. (Camerik — Stane Sever.)

Četrtek, 4. junija ob 15:30: Čajkovski-Buhora: Bala. Antomima — Alenčica in I. K. Privediv pionirskega odreda. Oton Zupančič: osnovne šole. Vrtači. — Ob 20: Križar: V sponji. Abonma red A. V. proslava 60-letnice. Mirolava Križar. (Lavra — Sava Severjeva).

Petek, 5. junija ob 20: M. Bor: Kolesa teme. Abonma red S. (dramski). Ob 20: Racine: Britanik. Abonma red G. (v Operi).

Sobota, 6. junija ob 15: Linhart: Matiček se ženi. Zaključena predstava za III. gimnazijo Ljubljana — Bežigrad. — Ob 20: Shaw: Pygmalion. Abonma red B.

Nedelja, 7. junija ob 10:30: Zvezdica zaspanka. Plesna pantomima po pravljici Frana Milčinskega. Privediv KUD France Pereseren, Trnovo. — Ob 20: Shaw: Pygmalion. Izven in za podeželje.

OPERA

Torek 2. junija: Zaprtlo.
Sreda, 3. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Zaključena predstava za Planinsko društvo Ljubljana. V okviru privediv za proslavo 60-letnice Planinskega dru-

štva Ljubljana-matica. Vstopnice v prodaji pri Planinskem društvu Ljubljana-matica, Trg OF 5.
Četrtek, 4. junija ob 20: Puccini: Madame Butterfly. Abonma red G.
Petek, 5. junija ob 15:30: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red Petek. — Ob 20: Racine: Britanik. Abonma red G. (dramska predstava).
Sobota, 6. junija ob 20: Puccini: Madame Butterfly. Abonma red E.
Nedelja, 7. junija ob 20: Verdi: Rigoletto. Izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Torek, 2. junija ob 20: T. Williams, Steklina menažerija. Izven.
Sreda, 3. junija ob 20: T. Williams, Steklina menažerija. Izven.
Četrtek, 4. junija ob 20: Aristofanes, Lisistrata. Red Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Ker je Glavni odbor zadržnikov odpovedal predstavo za torek, sporočamo vsem obiskovalcem, da je današnja predstava »Steklina menažerija« izven abonmaja in so vstopnice v prodaji.

KINO

KINO »UNION«: Ameriški barvni film »Veliki Caruso«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30.

KINO »KOMUNA«: Italijanski film »Bagdadski rožar«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

KINO »SLOGA«: Italijanski film »Jutri bo prepozno«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

ODBOR ZVEZE BORCEV NOB — RAKEK

VABI VSE BORCE IN AKTIVISTE K

ODKRITJU SPOMENIKA

PADLIM ŽRTVAM V NARODNOOSVOBODILNI BORBI, KI BO DNE 7. JUNIJA 1953 OB 9. URI

KINO »SOCA«: Francoski film »Frizer za dame«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.

Predprodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 10 do 11. ure ter od 15. ure dalje.

LETNI KINO »TIVOLI«: Amer. film »Hrepeneca vdova«. Tednik. Predstava ob 20.15. — Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film »Zaklad Sierra Madre«. Brez tednika. Predstava ob 20.30.

KINO »TRIGLAV«: Ameriški film »Vrnitev«. Tednik. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »SISKA«: Francoski film »Frizer za dame«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

CELJE »UNION«: Ameriški film »Pohod v džunglo«.

CELJE »DOM«: Italijanska barvna risanka »Bagdadski rožar«.

BLED: Nemški film »Glas drugega«.

KAMNIK: Italij. film »Nočni taksist«.

VEVČE: Italijanski film »Sanjala sem o raj«.

RADOVLJICA: Ameriški film »Bojevitvi O'Flynn«.

RADIO

SPORED ZA SREDO

Poročila 5.30, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00—7.30: Dobro jutro dragi poslušalci — vmes ob 5.10 Jutrarnja telovadba — 6.00 Jutrarnja telovadba — 7.00 Radijski koledar — 12.00 Igra orkestra Radia Ljubljana — 12.45 Zabavna glasba — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.15 Krížem po svetu v glasbi — 14.30 Radijske reklame — 14.40 Slovenske narodne in umetne pesmi poje pevski zbor Tehnične srednje šole v Ljubljani p. v. Draga Korosca — 15.15 Zabavni zvoki — 15.30 Zdravstveni nasveti — 16.00 Naši gostilni Vam igrajo — 17.10 Veseli godeji so pred mikrofonom — 17.30 Solska ura za višjo stopnjo — V industrijski šoli TAM — ponovitev — 18.00 Odlomki iz oper Georgesa Bizeta — 18.45 Koncert saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju Dama Hubadova — 19.00 Radijske reklame — 19.10 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik in objave — 20.00 Koncertni valčki — 20.30 Radijska igra — Dušan Filipič.

Vračanje v Jugoslavijo — ponovitev — 21.30 Orkestralna glasba — 20.15—23.00 Zabavne in plesna melodije. 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327.1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO MARIBOR

Torek, 2. junija

12.00—16.00 Prenos Radia Ljubljana, vmes 13.00—13.15 Oddaja v madžarščini — 16.00—16.20 Malo za šolo — malo za res — 16.00—16.30 Baletna glasba iz Schubertove opere »Rozamunda« — 16.00—16.40 Poslušajte domačo poročila — 16.40—17.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglasi — 17.00—23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

RADIO JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA V KOPRU

Torek, 2. junija; 11.30: Mozart: Koncert za klarinet in orkester v A-duru — 12.00 Ritmi in popevke — 14.30 Kulturni razgledi — 14.40 »En briček bom kupil« — F. Koren in A. Stanko izvajata slovenske narodne. — 17.30 Promenadni koncert — 18.15 Male sklade velikih mojstrov — 20.00 R. Wagner: Tannhäuser — prerez skozi opero — 21.00 Lahka nočna glasba — 22.00 Plešite z nami!

Sreda, 3. junija; 11.30 L. v. Beethoven: Simfonija št. 1 v C-duru op. 21. E. Grieg: Norveški plesi op 35 — 14.30 Zena in dom — 17.30 v narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji — 18.15 Melodični kovač — pisan zabavni spored — 20.00 Opera glasba — 21.00 S knjižne police: E. Zola »Lourd« — 21.30 Odlomki iz slovenskih oper — 22.00 Glasba za ples.

MARIBORSKE VESTI

GLEDALIŠČE

Torek, 2. junija ob 20. uri: Calderon: Dama skrat. Red ZIS.

KINO

PARTIZAN: Jugoslovanski film »Vsi na morje«.

UDARNIK: Ameriški film »Cez noč rojena«.

Dežurna lekarna:

Lekarna »Tabor«, Trg Rdeče armade št. 3.

DROBNI OGLASI

DELO DOBI

PLETILJO, prvovrstno, iščem. Naslov v oglasnem oddelku lista. (48)

MOSKE VAJENCE za razne obrti (razen kovinske), iščem. Interesenti naj se javijo v upravi lista. (20)

SPREJMEMO takoj starejšega gradbenega tehnika z večletno prakso s plačo od 12—16.000 din, gradbenega delovodjo z delovodsko šolo z večletno prakso s plačo od 10—14.000 dinarjev, mlajšega gradbenega tehnika s plačo od 8—10.000 dinarjev. — Stanovanje preskrbljeno. Naslov v ogl. odd. »Borbe«, Ljubljana. (27)

DELO IŠČE

NA RAZPOLAGO imamo večje število šoferjev, čevljarjev, krojačev in šivilj, komercialistov, knjigovodj, administrativnih moči z raznimi zvanji, kuharic, servirk, tekstilnih delavk in blaginčaric. Interesenti naj se javijo v Buroju za posredovanje dela v Delavskem domu ali pa naj pošljejo pismene ponudbe.

KNJIGOVODJA z večletno prakso — išče zaposlitev. Ponudbe poslati v upravo lista pod »Knjigovodja«. (18)

PRODAM

TRAKTOR ALIS CHARMAS v brezhibnem stanju z dobrimi gumami prodam. Cena ugodna. Steva Jančič, Kraljevačka 16, Ruma. 10321 1-1

JUGALNEGA KONJA poceni prodam. Naslov v upravi lista. (6)

MOSKI POVRNIK svetlojave barve, lepo ohranjen, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. (7)

ZENSKI ZIMSKI PLASC, rjav, dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. (8)

MODER ZAMETNI SUKNJIC, dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. (9)

KUPIM

ZELEZNO ROCNO BLAGAJNO in kartotečno škatlo kupi uprava »Tovariša«, Ljubljana, Tomšičeva 7-1, levo. (35)

MOSKO KOLO, dobro ohranjeno, nemške znamke, kupim Jurc Alojz, Večve 123, Polje pri Ljubljani. (37)

SMUCI, dobro ohranjene, z jeklenimi robniki in kandahar vezmi, kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Smuci«. (38)

SAMSKO SOBO, brez postelje, kupim. Ponudbe na oglasni oddelk pod šifro »Sobo«. (36)

STANOVANJA

DVOSOBNO STANOVANJE zamenjam z lepim dnevnim prostorom in vsemi pritlikalnimi na Taboru za dvosobno stanovanje s kabinetom v centru mesta. Ponudbe poslati v upravo lista. (29)

ENOSOBNO STANOVANJE, komfortno, v Sp. Siški poleg gorenjskega kolodvora zamenjam za dvosobno po možnosti v centru mesta. Naslov v ogl. odd. »Ljudske pravice« — Borbe«. (36)

VREMENSKO POROČILO

Napoved za torek, dne 2. junija 1953. Oblačno vreme, od časa do časa manjše padavine. Temperatura brez bistvene spremembe.

Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec

razpisuje sledeča službena mesta

eno mesto diplomiranega ekonomista z nekaj prakse,

eno mesto gradbenega inženirja s prakso,

dve mesti statističarja s popolno srednjo šolo,

eno mesto verzirane stenografinje,

dve mesti samostojnih administrativnih moči.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela in življenjepisom je poslati na tajništvo okrajnega ljudskega odbora Slovenj Gradec

Oglašujte v »Ljudski pravici — Borbi«

»BETON«
Gradilišče br. V. — Štip
išče
solidno parketarstvo
podjetje ali mojstre-
parketarje

za položitev okoli 7000 m² parketa v asfaltu v bombazni predilnici v Štipu. Ves material je zagotovljen na kraju samem. Pismene ponudbe s pogoji pošljite gradbišcu Štip do 5. junija 1953. Podrobnejša pojasnila daje gradbišče.

KAMION
(CHEVROLET)
nosilnost 2 ton, po generalnem popravilu v brezhibnem stanju — prodaja Industrijsko podjetje SSZZ — Zemun, Svetosavska 17, tel. 37-764

DIREKTORJA
gospodarsko-računske stroke in po enega knjigovodjo za finančno in obratno knjigovodstvo z daljšo prakso takoj sprejme V. P. 3375 — Rajlovac pri Sarajevu. — Plača po dogovoru. — Pojasnila pri V. P. 8115-12 Zemun

Veleblagovnica NA-MA

sporoča:

po dovršitvi dela ocenjevalne komisije rezultat za razpisane natečaj za idejne osnutke nove trgovske hiše na vogalu Tomšičeve in Kardeljeve ulice v Ljubljani. Idejni osnutki so ocenjeni in nagrajeni po naslednjem vrstnem redu:

I. mesto je dosegel osnutek z geslom 24346 avtorjev: arhitekti Kazimir Ostrogovič, Božica Ostrogovič in Josip Hitel, Zagreb, z nagrado 150.000 din.

II. mesto je dosegel osnutek z geslom 30453, avtor Slovenija-projekt, atelje ing. arh. Rohrman Stanko s sodelavci: Rupar Marjan, Cirman Mara in Kregar Jože, z nagrado 135.000 din.

III. mesto je dosegel osnutek z geslom 28551, avtor arh. Mitič Ivan, Zagreb, z nagrado 125.000 din.

IV. mesto je dosegel osnutek z geslom 55555, avtorji: arhitekti Likar Eli, Križaj Svetozar, Sevnik Drago, Smit Franc in Vagaja Uroš, z nagrado 90.000 din.

V. mesto je dosegel osnutek z geslom 50205, avtor ing. arh. Kos Miro, Ljubljana, z nagrado 80.000 din.

VI. mesto je dosegel osnutek z geslom 00003, avtor ing. arh. Glaz Vinko, Ljubljana, z nagrado 80.000 din.

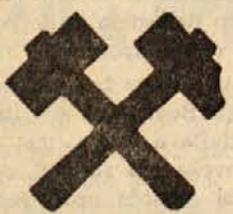
Za odkup v znesku 100.000 din je predlagan osnutek z geslom 44414. Za odkupe po 50.000 din so predlagani osnutki 21574, 16597 in 30453.

Razpisovalec naproša avtorje odkupljenih osnutkov, da s pismenim sporočilom pristanejo na podeljene odkupe.

Natečajni osnutki bodo razstavljeni. Čas in kraj razstave bo objavljen v dnevnikih.

Veleblagovnica Na-Ma — Ljubljana

TITO RUDNIKI RJAVEGA PREMOGA BANOVČI

Poskusne vagonске pošiljke pošiljamo na ustno ali pismeno zahtevo potrošnikov. Pogodbe se sklepajo v Direkciji rudnikov Banoviči, prodajni oddelek, ali pa v Predstavništvu tega rudnika, Zagreb, Tuškanca 90. Potrošniki! Izkoristite to priložnost glede na sporazumne in znižane cene.

obveščajo vsa gospodarska podjetja, ustanove, druge, družbene organizacije in vse ostale, da se bo sklepanje pogodb za premog za III. četrtletje začelo 1. junija in da bo trajalo do 20. junija 1953.

Cene se določijo sporazumno in sicer glede na oddaljenost potrošnikov od rudnikov in na podlagi potrebnih količin.

Za sklepanje pogodb pridejo v poštev naslednji asortimenti: kos nad 60 mm
kocka 30—60 mm
orehovec od 15—30 mm
drobni od 0—15 mm

Premog je zelo dobre kakovosti z neznatnim odstotkom žvepla

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE TRAKOV IN SUKANCA — MARIBOR

RADOSTNO POZDRAVLJA IZDAJO SLOVENSKE »BORBE«, ZELEC, DA TUDI OSTALI DELOVNI KOLEKTIVI PO SLOVENIJI V SVOJIH TOVARNAH IN PODJETJIH DVIGNEJO STEVILO NAROČNIKOV ZA NAŠE PARTIJSKO GLASILO, KI NAS BO STALNO OBVEŠČALO O DOGODKIH DOMA IN PO SVETU